

CARME BATLLE I GALLART

LA CASA I ELS BÉNS DE BERNAT DURFORT, CIUTADÀ DE BARCELONA, A LA FI DEL SEGLE XIII*

La família Durfort, ja establerta a Barcelona a la fi del segle XII, gaudia d'una gran riquesa i prestigi social, característiques que varen perdurar encara quan la família es dividí en dues branques, per cert molt poc relacionades entre elles a l'època estudiada. Tot i així, ambdues pertanyien a la parròquia de Santa Maria del Mar i vivien al carrer anomenat primer de Berenguer Durfort i després només de Durfort fins al segle XV, data en que canvià el seu nom pel d'Abaixadors, que és tal com el coneixem avui en dia. La denominació antiga ens demostra de forma ben palesa la importància que va tenir aquesta família en la urbanització de la zona situada vora la platja, a la Vilanova de la Mar, com ho confirma la documentació.

Les dues branques derivaven d'un mateix tronc, de Guillem Durfort, actiu al voltant de 1200; la primera procedia del seu hereu Romeu i la segona del matrimoni del seu nebot Durfort d'Espiells amb Joana Adarró, del qual nasqué Berenguer.

Els Durfort, dedicats, entre altres coses, a l'adquisició de propietats, tant urbanes com rústiques, també intervenien en la vida municipal, a la conselleria i com a prohoms del Consell de Cent, sobretot els de la segona branca completament burgesa. Berenguer fou prohom del consell del 1249 al 1266 i conseller en cap el 1269; el seu fill Bernat va ésser prohom des de l'any 1276 al 1282; i Guillem, fill de Romeu, és a dir, de la primera branca, ho fou l'any 1285, essent conseller en cap el 1291, a més d'aparèixer com a síndic de la ciutat a les Corts de 1273. A partir del 1291, es perd el rastre dels Durfort dins de la política municipal de Barcelona.¹

La branca dels Durfort propietària de la casa i dels béns que analitzarem seguidament, o sigui, la segona, estava establerta al barri de la Vilanova almenys des del matrimoni de Berenguer amb Berenguera, filla de Bernat Ferrer de Mar i Saurina, enllaç efectuat el 1227. A partir d'aquesta data i mitjançant el capital reunit al servei de Jaume I, les seves inversions foren contínues en el mateix sector de

* Agraïm la col·laboració de Katia Kliemann.

1. J.F. BOSCA, *Memorial històric*. Ed. a cura de J. SOBREQÜÉS. Barcelona, 1977, pàgs. 31-34; 37-40; 42-44; 50.

Santa Maria del Mar, fins a arribar al punt màxim amb l'adquisició de part de l'alfòndec reial vers 1243.²

La branca principal de la família Durfort, la de Guillem i el seu fill Romeu, no vivia gaire lluny de Berenguer, ja que en el mateix carrer vers el de Xelpí o Jupí hi tenia en alou cases amb torre i obradors el 1210 i la seva propietat s'estenia fins a mar.³

No volem insistir en aquest tema ni en els aspectes espacials, tant interiors com exteriors, de la casa de Berenguer Durfort, més endavant heretada pel seu fill Bernat, amb pòrtic a baix i al primer pis, i amb les seves dotze cambres, aspectes que ja s'han analitzat en el treball citat a la nota anterior. Ara per ara ens limitarem, com a complement de l'esmentat treball, a presentar l'ambient en el qual es desenvolupava la vida familiar, estudiant el contingut de l'inventari dels béns de Bernat Durfort, fet el 15 d'octubre de 1290, tant els objectes relacionats amb l'habitatge com les propietats immobiliàries.

La casa, bastant gran, havia estat herència de Berenguer Durfort, pare de Bernat, i ara és heretada pels fills d'aquest darrer: Bernat, Romeu i Saurina, orfes col·locats sota la tutoria de Pere Mallol per ordre del veguer. L'inventari, fet per ordre del tutor, és molt complex degut a la diversitat de béns que enumera, i ens permet estudiar els objectes o aixovar d'una casa benestant urbana: atuells de cuina, mobles, roba de casa, vestits, armes, eines i instruments agrícoles, amb els corresponents preus de subhasta pública, car per motius que intentarem analitzar més endavant, la majoria dels béns familiars foren venuts a l'encant públic. Al contingut de l'interior de la casa s'hi afegeix una sucinta relació de tots els béns immobles adquirits per Bernat o heretats del seu pare, dels quals treia les rendes suficients amb escreix per a viure còmodament. L'inventari segueix amb l'enumeració d'una sèrie de documents familiars, la majoria d'ells referents a l'adquisició de terres, guardats a casa d'en Bernat, l'estudi dels quals ens forneix un munt de dades molts valuoses per al coneixement de la formació del patrimoni immobiliari dels Durfort dins l'eufòria general del segle XIII. Finalment hem considerat oportú fer esment d'una petita llista d'objectes empenyorats a jueus per Bernat, llista amb la qual acaba l'inventari, i de la qual deduïm que, fins i tot els més poderosos tenien necessitat, en moments donats, d'empenyorar objectes de la seva propietat.

1. *L'interior de la casa.*

L'enumeració dels objectes de la casa de Bernat Durfort i el corresponent preu de subhasta ocupa, dins l'inventari, una extensió molt llarga, gairebé la meitat del

2. CARME BATLLE, *La casa burgesa en la Barcelona del siglo XIII*, en «La societat de Barcelona a la baixa Edat Mitjana», Universitat de Barcelona, 1984, n. 30.

3. CARME BATLLE, *La casa barcelonina en el segle XIII: l'exemple de la familia Durfort*, en «La ciudad hispánica durante los siglos XIII al XVI» (II, Universidad Complutense de Madrid, 1985, pp. 1347-1360).

document. Malgrat que a primera vista la relació no tingui cap ordre, hi ha un fet indiscutible, per bé que a vegades difícil de precisar: els objectes de la casa van ser inventariats habitació per habitació, i això es pot apreciar per l'aparició de grups d'objectes que pertanyen alguns a les cambres –coses enumerades seguides es podrien trobar juntes dins d'una caixa–, altres a la cuina-menjador i alguns al celler. Com hem pogut observar en l'estudi d'una sèrie de documents, testaments i sobretot inventaris, dels carnissers de La Seu d'Urgell entre els segles XIII i XIV,⁴ el concepte de cambra no estava encara prou definit, i això comportava una barreja d'atuell, increïble a vegades, puix que a més dels mobles i de la roba de llit es podia trobar eines, atuell de cuina, etc. Si l'inventari es féu cambra per cambra, resulta difícil de precisar; el que sí sembla clar és que Pere Mallol, el tutor que ho va fer, comença la seva relació des de les habitacions del primer pis de la casa per acabar a la planta baixa. Això es veu quan, al començament de l'inventari, enumera tota una sèrie d'objectes relacionats amb el lloc de dormir: capçals, matalassos, coixins, etc. Si la casa de Bernat Durfort era, com creiem, la del seu pare, a més de la planta baixa, tenia un pis amb dotze cambres i, a sobre, el solar. En el pis, juntament amb les cambres, s'hi devia trobar també la cuina-menjador. I és precisament en el pis on pensem que Pere Mallol devia iniciar l'inventari, per acabar al celler, ja que els últims objectes inventariats corresponen precisament a la planta baixa.

A més de tot el que hem dit fins ara, voldríem fer un altra remarca: cada frase comença amb el sabut «item», però a vegades apareix «item inveni», donant la impressió com si Pere Mallol i el notari, cada cop que utilitzen aquesta expressió, haguessin canviat d'habitació o comencessin de nou la tasca després de reposar. Per tant, després de ben remarcar aquesta dificultat de concretar alguns dels espais interiors de la casa, hem obtat per descriure els objectes que conformaven els llocs més clarament definits segons l'inventari, com eren la cuina-menjador i el celler, per agrupar seguidament la resta d'objectes en diversos apartats: mobles, armes, vestits, draps i eines agrícoles i de treball.

1.1. *El celler*

Començarem primer amb la descripció de la planta baixa, és a dir, el celler i altres dependències, com l'estable i cambra dels esclaus sarraïns, segons ens informa el document del plet de 1259 utilitzat en el nostre estudi ja citat. Tots els objectes que hi trobem estan relacionats amb el vi, la seva elaboració i el seu emmagatzematge. El celler és, per això, un veritable annexe, indispensable a les cases, sobretot si aquestes eren de categoria, com és el nostre cas. La quantitat de vi emmagatzemat és bastant gran: tres recipients (vegetes) amb aproximadament 25 cafissos de vi, dos més amb quatre i dos cafissos de vi de *campaneae* respectivament, a més de dos

4. CARMÉ BATLLE i KATIA KLIEMANN, *Contribució a la història dels oficis a la Seu d'Urgell: els carnissers des de 1250 a 1350*, «Urgellia», 5 (1982), pàgs. 221-279.

recipients, un d'ells ple de vi (no especifica quant) i l'altre amb un contingut de tres cafissos, ambdós destinats als pobres (*quod datur pro amore Dei*).

Al costat dels recipients plens de vi, n'hi ha altres de buits: catorze de grans, tres de petits i tres bótes (*cubi*) grans. Encara que solament una part dels recipients estaven plens, no ens costarà gens imaginar el que devia ser aquest celler amb tots els contenidors plens de vi, i no tan sols d'una classe, sinó de diverses, com per exemple el de *campanea* que, segons Gual Camarena,⁵ podria ésser vi de la Xampanya, com també hi havia una calabresa, segurament per contenir vi de Calabria, i una altra desfonada.

Els recipients eren de diverses mides i per tant la quantitat de vi que podien contenir era molt variable: des d'aproximadament vuit cafissos el més gran d'ells, fins a dos cafissos el més petit. Sabem quins eren els materials que s'empraven per a fabricar els diferents recipients, la fusta i els cercols de ferro, dels quals n'hi ha quatre a la casa.

Alguns d'aquests recipients devien ser els heretats per Bernat del seu pare, puix que, segons el testament de Berenguer Durfort, dictat el 24 d'agost de 1269, quan estava tant malalt que no li fou possible de signar-lo, els recipients del seu celler s'havien de repartir entre els seus dos fills mascles: el gran, Bernat, en rebia un de capacitat d'onze cafissos i mig del rengle on hi havia quatre recipients, un altre de vuit cafissos situat en el rengle on n'hi havia sis, i un cup, mentre tots els restants quedaven en mans de l'hereu, que fou un noi nascut del seu darrer matrimoni.

En el celler també hi trobem objectes destinats a l'elaboració i transport del vi: cinc folladors o recipients dins els quals es trepitjava el raïm per fer-ne vi, i una portadora de *tremostar* per a passar el most del cup a les bótes. A més hi consten dotze portadores o recipients per a transportar vi o raïm, totes elles petites, junt amb una de gran, dos embuts, dos taules de celler i dos recipients de coure per a mesurar, l'un corresponent a una quartera i l'altre a mig quarter.

És possible que els objectes destinats a la fabricació i transport del vi, folladors i portadores, es tinguessin a casa de Bernat per a fer el vi procedent del raïm de les disset mojudes de vinya situades a Llepaolles i vora el Torrent Pregon. Les vinyes propietat dels Durfort situades fora del territori de Barcelona donaven rendes en diners, ordi i oli, però no en raïm. Per tant, és gairebé segur que les vinyes del territori de Barcelona i de la ciutat produïen el vi que hem trobat inventariat en el celler, tret del vi de *campanea* i de Calàbria.

Corresponen al celler una sèrie de mesures guardades en caixes: dues ampolles quarterals, mesures de fusta (quarteres i cops pels grans), un quartà d'oli de coure, etc.

5. M. GUAL CAMARENA, *Vocabulario del comercio medieval*, Tarragona, 1968, pàg. 452.

1.2. *La cuina-menjador*

La cuina-menjador era un dels llocs més importants de la casa, per no dir el principal. Complia la funció d'eix vertebrador de la casa, perquè era el lloc on, com encara es continua fent en moltes cases pageses, es reunia la família per menjar, xerrar i resar. Era un recinte calent, segurament l'únic, la qual cosa era a l'hivern de suma importància; això ens ve confirmat per la inexistència de brasers en tot l'inventari.

Dins la cuina, els atuells del lloc on es cuinava eren els següents: quatre capfoguers per a sostenir els tions, tres asters o suports per aguantar un dels caps de l'ast, encara que en aquest inventari no consta cap ast, un forroll per a remenar el foc i arreplegar la cendra, tres cadenes per a penjar les calderes i olles, tres trespeus per a sostenir els recipients i les paelles, una llossa o cullera gran, un foguer per a treure espurnes del sílex i una galleda (chau). En concret, per a cuinar tenien olles, dues paelles, set calderes, algunes de coure, graelles, una cassà de coure, etc.

Per a menjar feien servir les escudelles o plats sopers, de terra pintada o no, els talladors o plats plans per a tallar-hi a sobre (tres eren de terra pintats), i també culleres i ganivets, encara que en l'inventari no en surten. És ben possible que els coberts formessin part del dot de la dona i, per tant, no constin en aquest document. És evident que les famílies medievals, especialment les més riques, havien de menjar amb l'ajut de coberts, si no de tots, si de part d'ells; però tampoc era infreqüent utilitzar el pa per a portar el menjar a la boca, sobretot entre la gent més humil o del camp, on també la poca varietat del menjar no donava gaire opció potser a anar més enllà de la cullera i del pa. Les escudelles es guardaven en l'escudeller, moble amb prestatges, dels quals en tenim dos d'inventariats, un d'ells trencat. Juntament amb els plats i coberts hi havia vasos, copes i tasses per a beure. L'inventari fa referència a dos ànaps o copes de coure, amb el corresponent estoig o anaper de cuir, sis tasses d'argent de mitja llei que pesaven tres unces menys cinc argents, i dos copes (*cifos*), també d'argent, que pesaven dos marcs i mitja unça. Són precisament els utensilis per a beure els de millor qualitat de tot el menjador de Bernat Durfort.

Altres objectes de la cuina-menjador eren els morters, dels quals en tenim quatre: un de fusta amb una mà petita, un altre de llautó amb la mà corresponent, i dos més sense mà, un de marbre i l'altre de pedra. És l'atuell de cuina que ofereix més varietat quant al seu material de fabricació. També hi ha tota mena de recipients per a guardar líquids: barrals, marraixes (una de coure, dos de vidre i dos sense precisar), càntirs, sitres (una de metall, dos d'estany i altres sense precisar), gerres i una carbassa. A més, consten dues moles mostasseres i tres conques.

Era normal que les famílies medievals fessin el pa a casa, potser per després portar-lo al forn si no n'hi havia a la cuina, com és probable que fos en aquest cas, car, com veurem més endavant, els Durfort tenien un forn de la seva propietat al carrer de Bonanat Sabater, molt a la vora de casa. Dins la cuina trobem inventariats

una pastera o recipient per a treballar la massa de la farina, un pastador amb tres posts de pastar, i inclús dos sedassos per a passar la farina. És segur que la farina per a fer el pa provenia dels cereals, majoritàriament ordi, que els pagesos establerts en algunes de les masies fora de la ciutat havien de pagar com a cens a Bernat Durfort.

Per a rentar els plats es feia servir el gavadal, recipient de fusta de forma quadrada, omplert amb l'aigua continguda en una ferrada. En l'inventari apareix «*una bregam veterem ad bugandum panes*». No sabem exactament la finalitat d'aquest aparell; per una banda, si ens atenim al document, sembla que es tracti d'un objecte relacionat amb la fabricació del pa; per altra banda, és possible que el notari Bernat Pasqual s'hagués equivocat en escriure la paraula *panes* i en realitat fos *panos*, és a dir draps. Es tractaria llavors d'algun bugader relacionat amb la neteja dels draps, encara que tenim inventariats un lexiver de metall i un de terra.

Dins del menjador, on hi havia cinc taules (una plegadissa de noguer, una altra de noguer amb peus, una rodona pintada i dos sense res d'especial), la família seia en taulers, molts bancs escons i nombrosos seients (*seti*), un d'ells de cuir, al voltant de les taules, una de les quals és propiament al menjador. Com a complement hi ha uns armaris, un d'ells per ampolles, uns tapets o catifes, moltes tovalles (vuit noves dins una caixa de pi i dos d'estopa), tovallons, vells i nous, i setze tovalloles (*manutergia*).

Els atuells de cuina, incloses la bóta vinagrera i les mesures d'oli, ens poden donar una idea del que menjava la gent a l'Edat Mitjana. Com dèiem abans, el menjar dels estaments superiors de la societat era molt més variat que no pas el dels estrats inferiors. L'existència d'olles, paelles, graelles i calderes ens fa pensar en una alimentació molt diversificada que incloïa rostits, fregits, aliments fets a la brasa i bullits. A casa dels Durfort devien cuinar amb l'oli que portaven els pagesos establerts en terres i masos del voltant de Barcelona, concretament, sabem que rebien anualment tres quarteres d'oli. La carn no devia de ser un aliment infreqüent, a jutjar per l'enorme quantitat de carnisers que treballaven en aquell temps a Barcelona: l'any 1257 onze maellers representaven l'ofici en el consell de la ciutat,⁶ però a l'inventari només consten un porc i un porquet, a més d'un porc que anualment en Domingo ha de pagar como a cens sobre un mas. Aquesta era la carn més usual a l'Edat Mitjana per les seves possibilitats de conservació. Es possible que, com es feia encara fa poc temps dins la nostra societat, els dies de festa es mengés pollastre com una carn de luxe, destinada en principi als malalts, ja que Bernat Durfort rebia anualment catorze capons i dos gallines com a cens d'alguns dels pagesos que va establir fora de la ciutat de Barcelona. Per a acompanyar al menjar tenim el pa i el vi, base de tota la cuina meridional.

6. J.F. BOSCA, *Memorial històric*, pàg. 34. També: CARME BATLLE, LL. RAMOS, *Contribució a la història dels oficis de Barcelona: els carnisers del segle XIII*, «Quaderns d'Estudis Medievals», 5 (1981), pàgs. 310-318.

Com a tot arreu, aquí el pa, aliment bàsic per a moltes famílies, era insubstituïble en el devenir alimentari de cada dia. Es feia majoritàriament d'ordi, a jutjar per les 42 quarteres que anualment els pagesos havien de portar a casa dels Durfort enfront d'una sola quartera de blat, si bé la farina d'aquest cereal era molt apreciada i la gent benestant solia menjar el pa fet de blat. El vi era també indispensable a les taules medievals. Sembla ser, pel que hem vist abans, que a casa dels Durfort s'elaborava el vi, a més de comprar-lo, com en el cas del vi de *companea* i de Calabria. A més de carn, pa i vi, la verdura i especialment els llegums solien acompanyar els plats de cada dia. Sobta una mica que el document esmenti tan pocs productes alimenticis: tret dels ja citats porc i porquet, sols hem trobat referències a vi, vinagre i oli.

1.3. Les cambres.

Crida l'atenció que en tot l'inventari aparegui tan sols un llit, i encara trencat, i dos escons de llit, és a dir, bancs utilitzats com a llits, un d'ells també trencat. És ben possible, que com en el cas dels coberts, aquest moble formés part del dot de la dona i, per tant, no s'esmenti en l'inventari de Bernat Durfort.

La roba de llit, ben al contrari, és molt completa; entre venuda i no venuda tenim una espècie de matalassos (*culcitra*), un d'ells petit i vil, nou matalassos, dos d'ells vells i trencats, diverses màrfegues (*saccilecta*), una d'elles vella i trencada, sacs grossos plens de palla i que fan la funció de matalassos. Per a cobrir els llits o les caixes hi ha sis cobertors, un d'ells blanc de roba de seda, un de vermell de seda, que és la peça més cara de tots els objectes relacionats amb les cambres: set lliures, seze sous i vuit diners; un altre de porpra vell i trencat, però venut per 32 s. i 8 d., i tres més, vells i trencats, un d'ells de porpra, a més de tres de seda donats en penyora. Pertanyen als llits dues vànoves, una d'elles vella i petita, que són normalment cobrellits d'abric i ornament fets de punt, dues flassades i dos trossos de flassada, mantes peludes o peces teixides de llana o de cotó, amb lligats i colors diversos; finalment, dos estralls o cobertors de llit.

Com a complement dels llits, tenim nou coixins, un d'ells amb obra de seda amb fluixell, un amb coixinera obrada de seda, un altre de plomes, dos blancs i alguns vells; un travesser o coixí llarg ple de plomes; onze capçals, que poden ser coixins de llit; un recolzador o coixí de cuir; 28 llençols, alguns vells, molts trencats, alguns de lli, altres d'estopa. S'hi afegeix un cobrecap de seda donat en penyora a Na Goig, jueva; tres alquelles o pavellons per endosserar el llit, una trencada i un altra vermella donada en penyora, a més d'una cortina.

Dins de les cambres hi havia mobles per guardar la roba: dos armaris, onze taüts o caixes grans com arques, una tahudassa, unes caixes, de noguera i de fusta respectivament, i una caixeta.

També trobem estores, de palma o sense especificar, per cobrir el paviment de les cambres, alguns tapits (catifes), una cortina i dos tapissos per les parets, que servien per decorar la casa, a més de mantenir-la calenta.

Com veiem, tret dels llits, ens trobem amb una casa ben farcida de roba de llit i mobles. Sobta una mica que ben bé la meitat dels llençols siguin d'estopa, drap de molt baixa qualitat en comparació amb el lli, més encara si tenim en compte que era la casa d'una família rica.

1.4. Vestits y draps.

Contràriament al que passa amb els llençols, l'inventari fa molt poques referències a vestits, però, com en el cas dels coberts i dels llits, i algun altre objecte més, no seria pas estrany que formessin part del dot de la dona. És una llàstima, perquè l'inventari havia estat fins ara relativament exhaustiu en el que respecta a atuells de cuina, mobles, roba de llit, armes i eines, mentre que la relació de vestits es tan minsa que molt poca cosa en podem dir, ben al contrari del cas dels Fonollar, senyors del castell de Sitges.^{6 bis}

Entre els vestits consten solament dues capes, una de morada amb pells blanques, venuda per l'elevada suma de 2 ll. i 12 s., i una altra, també morada, però amb sendat de lli, per la qual s'havia demanat 1 ll. i 12 s. Les capes, que s'utilitzaven per abrigar-se, segons les normes aprovades per les corts eren signes distintius d'una categoria social superior si portaven pells blanques, com una dels Durfort. Interessa destacar que en el segle XIII es produeix un procés ascendent de la munificència i el luxe, en un període d'inflació massiva d'articles de luxe i manufactures, que provocarà la intervenció reial sobre els preus d'aquests articles. El procés portava a l'emulació social mitjançant els símbols externs de riquesa, que ocasionaven despeses sumptuàries massa elevades pel pressupost normal de moltes famílies nobles de l'època. Potser fou aquest el cas dels Durfort; el fet que els seus béns es possessin a subhasta així ho demostraria, però d'això en parlarem més endavant.

Quant a la repressió del luxe, les mesures aprovades per les corts catalanes van ésser menys dràstiques que les castellanes i foren molt significatives i vàlides per a finals del segle XIII, tot i que en aquest inventari hi ha una manca quasi absoluta de vestits. A més de les dues capes venudes, trobem dos parells de guants (*cirrotecarum*) i una sèrie de roba no subhastada: una camisa amb mànegues amb obra de seda, dos gonelles o túniques, un capçó de Frisia per posar a una sàvena i una testera de roba de lli. Com a detall anecdòtic direm que apareix inventariat calçat de cuir (*calgarium*) pel qual es demana 2 d.

6 bis. C. BATLLE, A. PARÉS, *El castell de Sitges a la mort de Bernat de Fonollar (1326)*, «Fortaleses, torres, guaites i castells de la Catalunya medieval» «Acta Mediaevalia», annex 3, Universitat de Barcelona, 1986, pp. 153-177.

Juntament amb els vestits hi ha també una relació de draps: una tela segoviana, segurament de llana i procedent de la incipient producció d'aquesta ciutat en el segle XIII; un tros de drap de lli; alguna quantitat de lli; sis canes de drap d'estopa en dos trossos que no varen ésser venuts; quatre canes més, segurament per fer llençols, i un parell de llençols nous de set pams que encara no havien estat tallats, detall que ens demostra el treball de la mestressa de casa, Berenguera, que en morir devia deixar els llençols per acabar.

En relació amb els vestits trobem tres ventalls, dos de plomes de paó, que devien pertànyer a la difunta Berenguera, darrera esposa de Bernat Durfort, així com un vas amb aigua de roses. També les joies inventariades devien ser les d'ella: un manubri de coral, dos anells petits d'or amb safirs, un altre anell amb una perla i tres pedres al seu voltant, un quart anell amb turquesa. També hi havia una corretja de fris amb guarniment d'argent.

El llibre d'oracions, l'únic de la casa i dels inventaris de laics del segle XIII, devia pertànyer a Bernat, que no posseïa cap més llibre, ja força freqüents en el segle següent a les cases barcelonines benestants.

1.5. *Armes i cavalcadura.*

A mitjan segle XIII foren començades a construir les muralles del recinte anomenat de Jaume I, quan la necessitat de defensa era encara palpable. A falta d'un exèrcit, la defensa de la ciutat quedava a cura dels particulars, especialment dels homes provinents de les famílies més riques i nobles, les quals segurament consideraven un honor poder protegir la seva ciutat dels enemics. Mentre que els inventaris dels béns de les persones situades en una escala social més baixa no solen incloure armes i objectes de cavalcadura, entre els membres dels estaments més alts passa tot el contrari. Per a ells suposava un prestigi poder disposar d'armes i d'objectes de cavalcadura, necessaris també en cas de viatge. A tot això s'hi afegeix el fet que la casa dels Durfort podia tenir, com les dels Montcada, Grony, Blanes i Pelegrí una estructura defensiva, amb una torre de guaita que dominava els voltants.

Bernat Durfort tenia un equip militar que estava format per dues ballestes, una d'elles de *corn de strep* i l'altra trencada, un elm o capell de ferro, dues espases, una de bona i l'altra de vella, tres llances, dos marrassos, una cadena amb un *cambal* (peça de cuir o metall per agafar la cama, d'un esclau segurament), una peça de ferro amb un tallant, una picassa o destrat, tres perpunts, entre ells un de lli i un altre de sendat groc trencat. Els perpunts eren unes peces de vestir cobertes de tela i repuntejades amb les que es cobria el cos del cavaller. A més a més hi havia dos guants de ferro i un penó de sendat amb fil d'or.⁷ Veiem, doncs, com Bernat posseïa un equip bàsic, no

7. T. GARCÍA PANADÉS, *Los bienes de Ferrer de Gualbes, ciudadano de Barcelona (hacia 1350-1423)*, «Acta/Mediaevalia», 4 (1983), pàg. 177, n. 27.

del tot complet, però sí suficient per qualsevol situació d'emergència. Amb un equip semblant el pare de Bernat havia anat amb el rei Jaume a la conquesta de Mallorca, però no és aquest mateix, puix que en el seu testament destinà totes les seves armes a l'ordre militar de l'Hospital de Jerusalem.

A més de les armes, Bernat Durfort tenia a casa seva alguns objectes relacionats amb la cavalcadura i el transport: un estrep (*scona munteria*) que es col·locava al final de la sella de muntar per les dones i els permetia posar-hi els peus, una sella de palafre, no venuda, i que segurament no era utilitzada per a la lluita, sino més aviat per a un possible escuder o per fer les feines agrícoles, com ho testimonia la sèrie d'objectes relacionats amb el tragar. Sabem que a la casa dels Durfort hi havia estables, però en el moment de fer l'inventari no s'hi trobava cap cavall ni qualsevol altre animal de càrrega, tant sols un porc i un porquet quant a bestiar, no sabem per quin motiu.

1.6. *Eines de treball*

Com a moltes altres cases, a la de Bernat Durfort hi havia tot tipus d'eines, agrícoles i de la casa, a més a més d'una sèrie d'objectes de tragar. Degut a la possessió de terres i vinyes al territori de Barcelona i a la comarca del Baix Llobregat, no ens ha de sobtar trobar les eines agrícoles, així com balances de palma, senalles, tres pesals de pedra, una arca amb mesures, dues mesures de fusta i un calastó de ferro amb dos pesals, és a dir, la palanca mòbil que forma part de la balança, amb dos ganxos, pesos o plats a cada banda. Tot això devia servir per a mesurar els cereals i altres productes del camp que els pagesos establerts per Bernat pagaven com a cens, i potser també la farina que presumiblement s'emprava per a la fabricació del pa en el forn dels Durfort.

Igualment, hi havia alguns bastos o albardes, velles i trencades, tres cavallfusts (objectes de fusta que servien per posar-hi a sobre les selles), una sella de palafre, un pitral amb esquelles petites, alguns estrenyedors, és a dir, vetes o corretges amb les quals s'estreny la sella, tres sàrries (recipients d'espart o palma per a tragar terra) una testera o part de l'arnés corresponent a la testa del cavall a la qual van fixades la brida i el mos, unes cadenes de ferro, potser per a fermar els cavalls, i una forca de ferro que servia per a netejar les caval·lerisses.

A tot això s'ha d'afegir una aixxa, dos aixols, una maça, un mall de ferro, dos martells, una podadora, una ferrera amb unes estenalles, i una esmoladora per esmolat totes aquestes eines. També hi havia una mòdica quantitat de sarments i de fustes, que devien servir per a fer foc.

Altres objectes curiosos i que són una mica difícils de classificar en qualsevol dels altres apartats són: una gàbia, un bacinet i una ratera. A més, consten tota una sèrie d'objectes vils, *fresca*, que no son especificats. Finalment tenim un sac ple de plomes,

unes reixes de ferro, potser per les arades, dues escales i una *perlica* o barra per conduir bous.

Atreuen la nostra atenció de forma especial una cítara en forma d'ametlla, que podria ser un instrument musical,⁸ un vas amb aigua de roses i un llibre d'oracions. També és sorprenent trobar-hi diners per valor de 138 s., dels quals el tutor pagà 12 d. a n'Iveres, jueu, corredor encarregat de la subhasta.

1.7. *Característiques generals.*

En conjunt, la casa de Bernat Durfort posseïa una gran varietat de mobles, llevat de llits, i de roba de casa, amb molts atuells de cuina, però no hi ha la gran diversitat que trobem en altres inventaris, per exemple els corresponents als carnisers més benestants de La Seu d'Urgell.⁹ Per altra banda, al costat d'objectes de poc valor, la majoria, n'hi ha d'altres que en ser fets en argent o seda, denoten perfectament la categoria social dels Durfort.

Pel que fa als atuells de cuina, és interessant estudiar el seu material, encara que a vegades no s'especifica aquesta qualitat. Els objectes de metall, sigui aquest ferro, coure, llautó, estany o fins i tot argent, semblen els més abundants, i majoritàriament són els que han d'anar directament sobre del foc. El metall més utilitzat és, entre tots, el ferro, seguit del llautó i de l'estany.

Els objectes de terrissa són esmentats poques vegades, però hi ha tot un seguit d'atuells de cuina, que encara que no s'especifica el seu material, donem per segur que eren d'argila. La terrissa era el material emprat més comú fins fa poques dècades, especialment entre el poble, tal com ho demostren les troballes en les excavacions arqueològiques. El fet que molts objectes de l'inventari no portin una descripció del material en què estaven realitzats potser sigui motivat per l'opinió de la persona que el feia; no li donava cap importància perquè no tenia, com en el cas de la fusta, cap valor. De totes maneres, imaginem que la cuina-menjador dels Durfort havia de tenir pocs objectes de terrissa, en part perquè la seva condició social els permetia adquirir atuells de millor qualitat, de metall, per exemple. Segons la relació donada en el present inventari, els objectes d'argila es redueixen a escudelles, talladors, suposem que les tres gerres, un dels dos lexivers, una olla, una terrissa i una dolia trencada, aquest últim molt interessant perquè ens indica la perduració medieval d'un tipus típicament romà. Volem fer especial menció dels tres talladors i dues escudelles de terrissa pintada que apareixen citats. No sabem si es referix exactament a ceràmica vidriada o tan sols pintada. La generalització del vidriat d'època medieval es fa a Catalunya cap el segle XIII i és ben possible que les dues

8. L'afecció pels instruments musicals al segle XIII es pot constatar també a casa del draper Burget de Banyeres, on s'esmenta un llaüt trencat (CARME BATLLE, *La família i la casa d'un draper de Barcelona, Burget de Banyeres (primera meitat del segle XIII)*, «Acta/Mediaevalia», 2 (1981), pàg. 85.

9. Vid. nota 4.

referències esmentades corresponguin precisament a dues mostres d'aquest nou tipus de ceràmica.

Els atuells de fusta es redueixen a un foguer, un lexiver i un morter amb la seva mà, però segurament el gavadal, la pastera i la pastadora, encara que no hi consti, eren també de fusta. Els objectes d'aquest material eren d'ús normal a l'Edat Mitjana, però a causa del seu caràcter poc resistent no es pas freqüent trobar-los a les excavacions. De totes maneres se'n conserven algunes peces en els museus.¹⁰ De fusta solien ser les escudelles, els morters, els anaps i els talladors, però en el cas de la família Durfort ja hem vist que els objectes esmentats, o eren de terrissa o de metall. Com passava amb la terrissa, la raó per la qual la fusta apareix tan poques vegades hom ha de cercar-la en el fet de ser un material de poc valor i que, per tant, la persona que va fer l'inventari no li va donar cap importància a l'hora de fer-la constar. La vaixel·la de fusta de l'Edat Mitjana és molt poc coneguda, i per això seria lloable continuar la tasca que en el seu dia començà Mn. Gudiol i Cunill, citat a la nota anterior.

El vidre, com correspon a la categoria social dels Durfort,¹¹ apareix esmentat en dues ocasions, i ja és molt si pensem que a finals del segle XIII és el moment en què comença a introduir-se a gran escala la fabricació del vidre a Catalunya. Els objectes mencionats són els següents: tres marraixes, recipients per a tenir-hi aigua fresca, i dues ampolles quarterals, no venudes; a més, un armari per guardar ampolles i un vas que contenia aigua de roses, probablement de vidre. No són molts, però hem de tenir em compte que no és fins més endavant que el vidre assoleix una posició més important dins la casa com a conseqüència de la seva major producció. Era un material eminentment de luxe i del que sols podia gaudir, en general, aquelles persones, que com els Durfort i els Banyeres, pertanyien a una categoria social més elevada. És ben possible que aquestes dues famílies compressin el vidre vora la Rambla, on hi havia els forns de vidre i més tard el carrer de la Vidrieria.

Entre els atuells de cuina s'esmenten també un morter de pedra i un altre de marbre, material aquest últim d'una qualitat d'acord amb el nom de la família Durfort.

A més de les definicions dels objectes quant al material utilitzat per a la seva fabricació, sovint es fa menció de l'estat en què es trobaven i del seu tamany. El primer aspecte és el que voldriem tractar ara. És molt característic de les mentalitats més tradicionals, entre les quals hem d'incloure la medieval, fer ús d'un objecte fins a les màximes possibilitats, encara que estigués trencat. No és una societat de consum, i això és perfectament visible en els inventaris, com el que tenim ara davant nostre. Expressions tals com trencat, vell, vella, i trencada, sotil, vil, desfonat,

10. J. GUDIOL I CUNILL, *La vaixel·la de fusta durant lo segle XIII*, Congrés d'Història de la Corona d'Aragó, I, Barcelona, 1913, pàgs. 744-750.

11. Com veiem a la casa d'un Banyeres (CARME BATLLE, *La família i la casa d'un draper de Barcelona*, pàgs. 69-91).

putrefacte, són molt corrents, no tan sols en els inventaris de la gent humil, sinó també, com en el cas dels Durfort, de les famílies més riques. És precisament una de les constatacions més sorprenents el que les famílies més benestants puguin tenir entre els seus objectes de cuina tants de trencats o fets malbé. Possiblement fossin atuellés que anaven passant de generació en generació, aprofitats fins al màxim, per evitar fer noves adquisicions. Cal considerar un tret de la mentalitat medieval la conservació i utilització d'objectes trencats, que no els feien nosa; els trobem entre els atuellés de cuina i del celler, entre la roba de casa, les armes y els mobles.

L'inventari no ens permet parlar massa de la infraestructura de la casa, però podem dir que la llum es feia a base de canelobres, dels quals n'hi havien sis a la casa dels Durfort, juntament amb tres candeleres, quatre llumeneres i un penjador de llumenera, a més del llum que produïa el foc de la cuina. De la calefacció ja n'hem parlat en explicar el funcionament de la cuina, i quant a l'aigua, el document no ens en diu res, però és ben segur que la casa de Bernat Durfort devia tenir un o més pous, com era usual a les cases barcelonines, a jutjar pels resultats de les excavacions arqueològiques dutes a terme en el casc antic de la ciutat. La necessitat constant d'aigua calenta per a rentar o cuinar es solucionava mitjançant les grans calderes, de les quals n'hem trobat diverses en aquest inventari, i que penjades amb cadenes sobre el foc, abastien la casa de l'aigua calenta necessària.

2. *La subhasta.*

L'inventari estudiat, a part de la quantitat de béns mobles i immobles que descriu, té una particularitat molt especial i és que gairebé tots els objectes que enumera porten el preu procedent de la seva venda a l'encant públic. I ara ens hem de fer la pregunta de per què varen ésser venuts. La resposta, a primera vista, sembla impossible, ja que el document no diu els motius, però intentarem remarcar uns punts que potser ens poden donar una pista. En primer lloc, observem que els béns subhastats corresponen, en general, a objectes fets malbé, vells, trencats, vils, fins i tot putrefactes. Això és especialment visible entre la roba de casa, on l'adjectiu vell apareix amb certa freqüència. S'escapen d'aquest fet dues copes (*çifos*) d'argent, per les quals es demanen 138 s., i alguna altra cosa valorada entre 2 i 33 ll., excepcions mínimes, si es té en compte la gran quantitat d'objectes posats a la venda. Cal remarcar que els preus demanats no corresponen al seu valor real de compra en el mercat, degut a que són de segona o tercera mà i que molts d'ells estan trencats, però en molts casos ens permeten d'obtenir una idea del preu mínim demanat per certs objectes.

Un altre factor a assenyalar és que els béns mobles no venuts corresponen, en general, a objectes d'un cert valor per trobar-se en bon estat i també de luxe: quatre anells, dos d'ells d'or amb safirs, l'altre amb una perla i tres pedres, i l'últim amb una turquesa, una corretja guarnida d'argent, dos punyals, un oral (vel) amb perles,

quatre dotzenes de botons d'or i d'argent, una maneta de coral i un capçó de Frisia per una sàvena o mocador gros. Potser aquests objectes de luxe fossin records de família i per això no es varen vendre. De tota manera, podien pertànyer a l'herència de Berenguer Durfort, del qual, segons el testament de 1269, Bernat només va rebre els recipients del celler ja esmentats, una copa d'argent d'un marc de pes,¹² una caixa de l'avi plena de documents familiars guardada al solar, un pavelló per endosserar un llit (*alquela*), unes joies que no es descriuen, unes sivelles (*astiballia*), una arrel de mandràgora de valor curativa (*mandragola*), diners d'argent i uns cascavells (*casca-velli*), potser com els que es posaven les dones al coll per guarir de l'esterilitat, procedents de l'herència del difunt Alemany Tició, segurament un parent de Berenguer Durfort. Aquest va destinar poca cosa al seu fill Bernat perquè ja li havia fet una donació important quan van contraure el seu primer matrimoni (1253). A més de l'herència de l'esmentat Tició recollida per Berenguer Durfort, el seu fill va arrebregar la de la seva germana morta sense fills Guillema, vídua de Bernat de Vic, com consta a l'inici de l'inventari dels béns patrimonials.

Altres objectes que tampoc és venen són: un llibre d'oracions, roba de casa (tovalles, tovallons, llençols, coixins) i de vestir (una camisa i dues gonelles (?) (*gommos*), tots els recipients, bótes, folladors, portadores i quarteres que havien descrit en parlar del celler, i tota una sèrie d'objectes diversos: una caldera, sis taüts, una arca, un coixí, dues ampolles, dos guants de ferro, tres matalassos, una forca de ferro, dues mesures de fusta, una sella, oli, un porc i un porquet.

Encara que els preus dels objectes venuts a l'encant públic per Ivetes, corredor jueu, no tinguin el mateix valor que aquells venuts al mercat o en els obradors dels menestrals, considerem oportú incloure la llista següent que, si més no, ens fornirà una idea aproximada dels preus a finals del segle XIII. Són molt variats i depenen del tamany, estat i material de què estaven fets les coses, ja que un mateix objecte, segons el seu estat de conservació i del material utilitzat per a la seva fabricació, podia tenir diferents valoracions. Els preus donats als objectes subhastats són molt precisos, i la majoria no pugen dels 10 s., oscil·lant gairebé sempre entre 1 i 4 s., encara que n'hi ha molts per sota del sou. Els objectes més cars són les dues copes (*cifos*) valorades en 6 ll. i 18 s., una capa morada amb pells blanques, valorada en 2 ll. i 12 s., un capell de ferro, 2 ll. 6 d., una caldera gran de coure, 2 ll., un matalàs (*culcitra*), 2 ll. 3 s., un cobertor de porpra, 32 s. 8 d., una conca gran, 32 s., una altra, 30 s., un matalàs, 21 s., una capa morada amb sendat, 31 s., una caldera gran de coure, 30 s., i un cobertor de seda, 7 ll. 16 s. 8 d. Es tracta d'articles que sobrepassen el preu d'una lliura. Entre les peces de més valor hem d'incloure els objectes de luxe, però com que no foren subhastats, ens es impossible precisar-ne el preu.

12. Bernat rebé aquesta copa (*cifum*) el 2 de maig de 1270 de mans dels marmessors del seu pare, el canonge Guerau de Gualba, Bartomeu i Pere Romeu (ACA, Diversos, Marqués de Monistrol, 3-21-7).

Els preus finals són els següents: els atuells de la cuina-menjador es vengueren per 23 ll. 30 s. i 4 d.; els mobles per 6 ll. 23 s. 1 d.; la roba de casa per 26 ll. 10 s.; les armes per 3 ll. 2 s. 8 d.; els vestits i draps per 5 ll. 5 s. 2 d.; els objectes de cavalcadura per 10 s. 10 d.; les eines per 16 s.; finalment, tota una sèrie d'objectes diversos per 2 ll. 3 s. 1 d. El total fou de 70 ll. 18 s. 1 d., una suma gens menyspreable.

La raó per la qual uns objectes, la majoria, es venen i els altres no, resulta, com dèiem abans, difícil d'esbrinar. Potser podríem trobar un motiu en la necessitat de renovar una mica l'aspecte interior de la casa, tan plena d'objectes trencats i vells, procedents de les diverses herències esmentades. Una altra explicació factible, i creiem que més adient, podria ser la necessitat d'aconseguir diners per pagar els llegats testamentaris i els deutes que Bernat i la seva esposa havien contret els darrers anys de la seva vida. Sabem que la família Durfort havia sofert sèries dificultats econòmiques abans de la mort d'en Bernat i durant els tres anys que encara li sobrevisqué la seva darrera muller Berenguerona de Granada,¹³ com es pot apreciar per les dues penyores en concepte de deutes que s'esmenten a la fi de l'inventari. Aquella devia diners als criats i treballadors de la casa i també a alguns jueus. Les raons d'aquestes dificultats econòmiques són els pagaments dels elevats llegats testamentaris que podríem emmarcar dins el període d'inflació econòmica de finals del segle XIII. En morir el matrimoni, sobre el tutor Pere Mallol recaigué la tasca de pagar les deixes (les de Berenguerona ascendien a 300 morabetins)¹⁴ i els deutes, però davant la manca de diners no li quedà cap altre remei que desprendre's dels objectes trobats dins la casa per evitar la venda de les propietats.

A la suma aconseguida finalment per la subhasta, més de 70 ll., s'hi han d'afegir les 16 ll. anuals reunides pel lloguer d'una part de la gran casa, on vivien els fills de Bernat Durfort amb la seva àvia Saurina i el servei, al banquer Berenguer de Finestres el 29 d'octubre de 1295 per dos anys.

13. La família Granada, de Tarragona, mantenia des de feia anys una relació amb els Durfort, que sembla només de caire econòmic. Trobem la primera connexió cap al 1218, en un assumpte de préstec de diners, quan el famós Guillem empenyorà, poc abans de morir, unes honors a Bernat de Granada, la seva esposa Ermessenda i a Berenguer de Tarragona. Poc després, el 29 de setembre de 1218, el matrimoni n'empenyorà la meitat a Guillem Mercader per l'elevada suma de 40 ll., que ho traspassà per la mateixa suma a Guillem i Bernat Ermengol, germans, de Barcelona, el 2 de novembre de 1219. En concret, es tracta d'una fermaçça feta per Durfort juntament amb Ponç de Na Nina, també barceloní a Bernat i Guillem Guerau, per un préstec de 2000 s. i el seu interès, suma deixada pels Guerau al noble Guillem de Montcada (ACB, perga. 1-2-1075 i 1076). Tot i que vivien a Tarragona, els Granada tenien activitats a Barcelona (com acabem de veure), on posseïen una casa sota el palau del bisbe, casa que l'11 d'abril de 1234 pertanyia a Bernat de Granada, escuder del bisbe Berenguer (de Palou); en aquesta data la va donar al matrimoni Pere Despuig i Maria (ACB, perg. 1-2-767).

14. Els marmessors d'ella (la seva mare Saurina, Bernat de Riera i Pere de Sitjar) ja reconeixien el 27 d'agost de 1291 a Mallol, que els havia donat els 300 morabatins bons d'or, destinats per la difunta a la seva ànima en el testament; ho feren davant el notari Pere de Ribalta, veí dels Durfort, i dels testimonis Pere de Cavalleria, Pere Martí, Guillem de Ruvira i Pere de Belcaire (ACB, perg. 1-6-200). A més, el tutor donà un parell de llençols i 4 tovalles a Dolça, filla del difunt Bernat de Caldes, a qui ho havia destinat Berenguerona, tia materna (matertere mee), en el seu testament (perg. 1-6-974).

De la quantitat obtinguda a la subhasta, el tutor va haver de descomptar algunes despeses, com el sou del corredor, el jueu Ivetes, que era imprescindible en aquests casos, el del notari Bernat Pasqual, i el pagament de l'impost reial sobre les transaccions, la sisa.

3. *Els deutes i els objectes empenyorats.*

Tenim les primeres notícies de les dificultats econòmiques de Bernat amb ocasió del seu tercer matrimoni amb Berenguerona, filla del difunt Ramon de Granada i de Saurina; tot i que el dot era de 1300 morabatins, augmentats per Bernat amb un escreix de 700 morabatins el 2 de novembre de 1274, ell necessitava diners per restituir a l'anterior sogre, Bernat Burget, el dot de la seva segona esposa, Brunissenda, morta sense fills i sense fer testament.¹⁵ Per aquest motiu, Bernat va manllevar 200 s. al jueu Isaac Vives el 21 de maig de 1275, pagant un interès de 20% durant sis mesos (4 d. per lliura al mes), essent fiador Bonanat de Banyeres.¹⁶

Això no és res comparat amb les dificultats econòmiques sobrevingudes a la família en morir Bernat, quan la seva vídua es va veure obligada a manllevar a jueus, veïns i criats, per poder pagar els llegats del seu espòs en col·laboració amb el seu batlle o administrador, Ramon de Portella. La va ajudar molt la seva mare Saurina, juntament amb la qual manlevà 500 s. de moneda de Barcelona de tern al jueu Bonafós Vidal el 17 de maig de 1285, amb un interès mensual del 20%.¹⁶ A un altre jueu de Barcelona, Salomó Soylam, li demanà 6 ll., deixant-li en penyora tres cobertors de seda, que trobem a la llista de les penyores de l'inventari, on, en canvi, no consta una copa d'argent donada per un préstec de 40 s. i 5 d. d'interès al jueu Jucef de Portella.¹⁸ Encara el 22 de setembre de 1289, poques setmanes abans de morir, Berenguerona obtingué 308 s. del seu propi batlle, que devia ser germà o parent de l'escuder de la casa, anomenat Pere de Portella, i li assignà com a mitjà de pagament el cens que ella rebia per Sant Miquel sobre una bóta de vi del celler de casa seva, de 5 cafissos i mig i 3 sesters de cabuda, prometent-li no tocar ni deixar tocar a ningú ni el cens ni el vi.¹⁹

15. Encara que Bernat signà l'època del dot en la data esmentada davant els testimonis Berenguer Sarriera, Pere de Sitjar i Ponç d'Aversó, al cap de 4 anys la seva sogra encara li'n devia una part (ACB, perg. 1-6-3845 i 1-6-2210).

16. Manleva els diners el 21 de març i paga a Burget una part el 20 de desembre següent (ACB perg. 1-6-398 i 2801).

17. El notari Nicolau de Samares féu l'instrument públic, del qual fou fiador Pere Des vilar; el 29 d'abril de 1286 encara no s'havia pagat el deute i se'n feia càrrec Saurina, davant del notari Bernat Pasqual i els testimonis Ramon de Portella i Pere de Castellfullit (ACB, perg. 1-6-1670).

18. Pere Mallol, tutor dels fills d'ella, pagà el deute amb l'interès el 27 d'octubre de 1289 i rebé la copa ja havent mort Berenguerona, davant dels testimonis Jaume de Caldes i el jueu Rossell Asser (ACB, perg. 1-6-2895).

19. L'instrument notarial fou fet per Berenguer Llobet davant dels testimonis Berenguer de Puigjuny, corredor i Joan Martí, i està estisorat com a senyal d'haver estat pagat el deute (ACB, perg. 1-6-2599).

Cal remarcar que a més d'aquestes sumes manlevades a forasters i al seu batlle, Berenguerona aconseguí diners de les seves mateixes serventes, a coneguda de la seva mare Saurina. Així, la criada Brunissenda, que després fou la dida de la nena Saurina durant tres anys, en una ocasió deixà 7 s. a la seva mestressa per comprar lli i més endavant 53 s., quan Berenguerona ja estava malalta i a punt de morir. A Guillema, la dida de Romicó durant tres anys, Berenguerona li manlevà 2 s. i mig. La relació no acaba aquí: a Berenguerona, esposa de Guillem de Ribalta, li manlevà 20 s., i a Berenguerona, esposa de Pere Noguer, li manlevà 40 s. durant la malaltia que li ocasionà la mort.

És natural que necessitant diners amb urgència, Berenguerona no pogués pagar el sou als criats, exceptuant Pere Pasqual i Pere Casademunt, a qui els devia Bernat Durfort.²⁰ Aquests, dividits en dos grups, hagueren d'esperar la resolució del jutge Guillem Eimeric, delegat del veguer de Barcelona, Guillem de Calders, per resoldre els problemes de l'herència de Berenguerona.

Tota sola, Berenguerona també sol·licità préstecs a altres jueus de Barcelona, el primer dels quals sembla ser de 700 s. manlevats el 28 d'abril de 1288 a Bondia Zarch, operació avalada pel seu batlle Ramon de Portella i per Bernat Ruvira, que era el forner aleshores responsable del forn propietat dels Durfort des de feis tants anys. En relació amb Berenguerona i el seu fill Romicó, trobem també la flequera esclarmonda, esposa de Jaume Escrivà.²¹

El primer grup de creditors, el de les dides, escoltà l'opinió favorable del jutge Eimeric el 21 de desembre de 1289, acceptada pel tutor Mallol, el qual un cop convençut pel testimoni de Saurina, mare de la difunta, i de Pere Portella, l'escuder de la casa Durfort, es comprometé a pagar a Brunissenda el seu sou de criada durant quatre anys, a raó de 30 s. anuals, i el de la dida de Saurina durant tres anys, a raó de 40 s. anuals, i a Guillema, dida de Romicó durant tres anys, a raó de 30 s. anuals.²²

20. Pere de Casademunt, de la parròquia de Cànoves, havia servit a casa dels Durfort abans d'embarcar-se cap a Romania, on va morir; en nom seu el 15 d'agost de 1286 va cobrar de Berenguerona el sou del lloguer, 23 s., Jaume Avancó, fill del difunt Pere Avancó i els despengué per pagar deutes i injúries del difunt Bernat (ACB, perg. 1-6-1458). El 19 de juliol de 1288 Pere Pasqual reconegué que Berenguerona li havia pagat 25 s. deguts pel seu difunt espòs en concepte de soldada (ACB, perg. 1-6-36).

21. L'interès del préstec, contractat davant del notari Nicolau de Samares, fou pagar al cap d'un any davant del notari Mateu Botella i els testimonis Arnau Mestre i el jueu Jucef de Leseres. No sabem quan fou tornat el préstec, que pujava a 140 s. La flaquera llogà com a aprenenta per tres anys a Guillema, filla de Rotlan de Vallseca, essent-ne fiadors amb penyora la mare i fill Durfort, els propietaris del forn. Com que la noia es fugà, la flaquera arribà a un acord amb els Durfort, que acabaren absolts de responsabilitat derivada de penyora el 15 de maig de 1288 (ACB, perg. 1-6-779).

22. A les sumes degudes s'hi van sumar els diners manlevats a les dides per la mestressa i es van restar 5 s. a la primera per dos mesos que no estigué a la casa durant els 4 anys de servir com a criada; signà el document Bertrand d'Olzer, lloctinent del veguer (ACB, perg. 1-6-3831). Guillema va cobrar 10 s. per 3 anys de servir com a criada, més 2 s. i mig manlevats per la mestressa (1-6-2265). En total, el tutor va pagar a les dides 387 s. i 6 d.

Poc després, el segon grup de creditors rebé satisfacció per part del mateix jutge, representat per Guillem de Calonge (*Colonico*), el 13 de febrer de 1290, però el veguer Guillem de Cort no signà el document fins el 21 de juny següent. Integraven aquest grup vuit persones, dues dones anomenades Berenguera, esmentades abans com a creditores, quatre homes que veremaren i després portaren i arreglaren la verema al celler de la casa Durfort, el draper Jaume de Moià, que reclamava 89 s. 2 d. per robes adquirides pels Durfort, i Guillamona de Girona, que havia «comanat» 8 s. a la difunta. Es curiós comprovar el que costava veremar, operació en aquest cas dirigida per l'escuder Pere de Portella, mentre que Joan Roig, l'encarregat de llogar i pagar els homes i dones que feren la feina a la vinya, és a dir, els veremadors, reclamava 19 s. i una malla, Guillem Escuder demanava 3 s. i 1 d. per servir en el celler, en Casasaja 27 s. pel lloguer de bèsties que portaren verema de la vinya al celler, i Guillem Fuster 33 s. i 8 d. pels jornals dels dies que treballà al celler i pels cercles i vímets utilitzats per la seva feina.²³

Cap a la fi del document apareixen novament una sèrie d'objectes que en Pere Mallol no va inventariar en el seu moment perquè ja eren en poder dels prestadors: un penó de sendat amb fil d'or, és a dir, un estandard petit que era usat com a insígnia d'un notable, dos parells de guants, un matalàs vell, un travesser, una caldera de coure, una paella de coure que tenia Guillem de Caldes, una alquella vermella i un parell de llençols grans. Però les més interessants són dues penyores: tres cobertors de seda que Salomó Solam, jueu de Barcelona, tenia en penyora com a garantia del pagament d'un deute de 6 ll. de capital i 14 s. d'interessos que Pere Mallol li pagà, recuperant la prenda,²⁴ i un cobrecap amb obra de seda que tenia en penyora la jueva Na Goig per 60 s. de capital i 4 s. i 9 d. d'usura, quantitat que Pere Mallol va pagar a Bonet de Montpeller, qui ho rebé en nom de la jueva. És interessant constatar que les dues penyores foren fetes a jueus, que encara a finals del segle XIII es dedicaven a l'ofici de prestadors amb lliurement de penyores i demanant un interès legal d'un 20% (4 d. per lliura mensual), però aquí no sabem quants mesos va durar el deute. En el primer cas es tracta de la garantia del pagament d'un deute; en el segon cas no s'especifica, encara que segurament es tracta també del mateix motiu. Aquests dos deutes enllacen i venen a confirmar les dificultats econòmiques exposades en l'apartat anterior.

4. *Els béns patrimonials.*

El present inventari ens permet conèixer a fons l'extens i variat patrimoni immobiliari de Bernat Durfort, que estava format per béns rústics i urbans, la

23. El tutor fou condemnat a pagar als 8 creditors en conjunt 239 s. i 11 d. i una malla (ACB, perg. 1-6-3786).

24. L'època del jueu és del 21 de novembre de 1289, que la signa en hebreu davant el notari Bernat Pasqual (ACB, perg. 1-6-660).

majoria d'ells adquirits pel seu pare Berenguer, com es pot apreciar per l'estudi de la llista final de la documentació inventariada (127 documents). La relació dels béns comença per la casa on habitava la família Durfort des dels temps de Berenguer. L'aspecte, tant interior com exterior, de la dita casa ja ha estat desenvolupat en un altre treball²⁵ i del seu contingut ja n'hem parlat a la primera part del present estudi. També sabem que la casa, en condició de franc alou, amb el seu celler, entrades, sortides, pertinències i drets, estava situada prop de l'església de Santa Maria del Mar, en el carrer anomenat de Berenguer Durfort, o solament Durfort després, fins el segle XV.

Els altrs béns patrimonials són establerts a persones a canvi d'un cens anual en diners o espècies. Entre ells es troben 17 mujades de vinyes repartides en tres parts, i per les quals es demana en total un morabatí; una d'elles està situada a Llepaolles, lloc anomenat així en els segles XIII i XIV, i que més endavant passà a ser el Torrent de l'Olla, torrent que des dels Agudells baixava per la vall de Vallcarca. Actualment perdura com a nom d'un dels carrers més populars del barri de Gràcia.²⁶ Aquesta vinya havia estat comprada en franc alou per Berenguer Durfort a Guillem Moneder l'octubre de 1240, segons ens diu un dels documents esmentats al final del present inventari. Més endavant, l'any 1270, Bernat l'adquirí de Guillema, darrera muller del seu pare.²⁷

De les dues vinyes situades al Torrent Pregon, Profund o Merdançar, una de 10 mujades²⁸ va ser donada en herència per Berenguer al seu fill Bernat en ocasió de les núpcies d'aquest, l'any 1253, amb Elisenda de Lacera, filla d'una rica família barcelonina, els membres de la qual també intervenien en la política municipal. L'altra vinya, adquirida en franc alou per Berenguer el juny de 1230 a Huguet de Jordà,²⁹ també fou comprada pel seu fill a Guillema, darrera esposa del seu pare, el juny de 1270; aquesta ho tenia per la capella de Bernat Marcús.³⁰

La resta de l'inventari dels béns heretats pels fills de Bernat Durfort és una relació exhaustiva de cases, forns de pa, masos, vinyes i terres, i els censos pagats anualment pel seu ús. Donarem a continuació les conclusions corresponents a l'estudi d'aquest apartat.

25. Vid. nota 3.

26. F. CARRERAS CANDI, *Geografia General de Catalunya. Ciutat de Barcelona*, s.a., pàg. 305.

27. Guillema l'havia venut juntament amb els marmessors del testament de Berenguer Durfort, és a dir, Guerau de Gualba, canonge de Barcelona, Bernat de Mataró i Bartomeu Romeu. A més del document en què consta aquesta venda, n'hi ha dos més.

28. Juntament amb la vinya, Bernat heretà la casa del carrer Durfort amb les seves pertinències i celler, i amb els censos, el forn, els censals i altres diversos censos i honors.

29. Acompanyen aquest document tres més, un en llatí i dos en hebreu.

30. Guillema l'havia venut amb els marmessors del testament del seu marit, és a dir, Guerau de Gualba, canonge de Barcelona, Bernat de Mataró, Bartomeu Romeu i Pere Romeu. Hi consten 4 documents més per la dita vinya.

4.1. *Localització geogràfica dels béns.*

Com deiem a la introducció, els Durfort van centrar els seus dominis a la zona més propera a la platja de la Vilanova de la Mar, entre l'alfondec reial i l'església de Santa Maria del Mar i la Farneria de Mar, a partir de l'obtenció per Guillem Durfort de l'arenal cedit prèviament pel rei Pere el Catòlic a la Canonja de Barcelona, però l'altra part és alou dels Durfort per haver-la adquirit directament a propietaris aloers. Aquí, concretament, al carrer nou anomenat de Bonanat Sabater, avui en dia potser el de Flassaders,³¹ hi havia el forn dels infants de Bernat vora el cap del Born, i tota una sèrie de cases del voltant establertes a cens a diverses persones, menestrals sobretot.

Es pot seguir molt clarament, mitjançant l'estudi de la documentació inventariada al final del present document l'origen i l'evolució del forn de pa, la construcció del qual fou feta després d'haver aconseguit Berenguer Durfort, el 10 de juny de 1226, la imprescindible llicència del rei Jaume I, per tractar-se d'un monopoli reial. L'edificà en una terra que la seva mare Joana tenia pel bisbe de Barcelona prop de la mar i dels forns de Pere Grony i de Bernat d'Espiells;³² també hi podem localitzar uns anys més tard el de Pere de Llissac, que donà nom a un carrer veí del de Berenguer Durfort. Potser aquesta terra era de reduïdes dimensions o potser Berenguer va voler ampliar-la de seguida amb un hort veí; el cas és que el desembre del mateix any va adquirir al burg de Barcelona, al costat de la Vilanova, un hort, alou de la Canonja, prepositura del mes de febrer, que li van vendre Esteve de Sales, Arnau Jordà i Agnès amb llur filla Ferrera. En aquest terreny fou edificat el forn, segons fa constar Pere Malllòl en fer la relació final dels documents inventariats, i sabem que ja estava acabat l'any 1230, quan Berenguer Durfort fa l'esmentada adquisició a Jordà.

Es comprén l'interès de Berenguer per l'adquisició d'aquest hort i d'un altre comprat el 13 d'agost de 1228 a Berenguer Burget,³³ quan es recorda que ell ja vivia aquí a la vora i fou l'urbanitzador d'aquesta zona de la platja veïna de l'església de Santa Maria del Mar i de l'inici del Born, mig desapareguda amb la construcció del gran temple gòtic. Uns anys després, el primer de febrer de 1250, encara ampliava la propietat pel costat del mar amb les cases amb pou, comprades a parents (la seva mare Joana havia enllaçat en segones núpcies amb Pere Jaupí o Xelpí), a Guillem de

31. LLUIS ALMERICH, *Els carrers de la Barcelona vella*, vol III, pàg. 14. També podria ser l'actual carrer de Sombrierers, que és continuació del carrer Durfort.

32. Document de l'ACB, publicat per A. Huici, *Colección diplomática de Jaime I el Conquistador, años 1217 a 1253*, I, València, 1916, pp. 108-109, n.º 51. L'existència de tants forns a la Vilanova potser va donar nom de la Farneria a una zona; aquest nom surt diverses vegades en l'inventari analitzat.

33. Arnau Jordà, fill del difunt Arnau Jordà, confirmà la venda de l'hort el 15 de juny de 1230, perquè en el moment de fer el contracte era absent de la ciutat. Burget, veguer de Barcelona pel rei i pel bisbe, posseïa aquest hort, que havia estat propietat de Guillem de Girona i que es trobava vora la casa de Berenguer Durfort. Són dos documents resumits a l'esmentat inventari.

Viladecols i la seva dona Elisenda, qui les havia heretat del seu pare Ramon Jaupí.³⁴

Aprofitant les terres comprades al voltant del forn, s'edifiquen una sèrie de cases donades a cens a diverses persones, sota alou i domini de la Canonja de Barcelona, prepositura del mes de febrer. El nombre de cases que hereten els fills de Bernat en aquesta zona és de 26, concentrades totes elles en el carrer de Bonanat Sabater. A aquestes s'hi ha d'afegir unes altres disperses per diversos llocs de la ciutat: unes cases al davant del portal de les de Marimon de Plegamans, a l'actual carrer del mateix nom i, per tant, davant de la casa dels Durfort (aquestes cases eren alou del rector de Santa Maria del Mar);³⁵ unes altres cases d'emplaçament desconegut, sis cases prop de la Farneria.³⁶ D'aquestes darreres, una estava habitada pels hereus d'en Regomir, a qui en Berenguer havia establert el 26 d'agost de l'any 1244 un solar que estava a sobre de la Farneria; i Berenguer establí el mateix any a Jauma, dona d'en Regomir, unes cases que estaven situades al costat de la Farneria.³⁷ Una segona casa a la mateixa zona és la que habitava la filla de Pere Quintal, dona d'en Llorenç; segurament es tracta de la mateixa finca esmentada el 31 de novembre de l'any 1244, quan Berenguer establí un obrador a Pere Quintal i la seva esposa Maria.³⁸ A la Farneria, i prop del pou de l'Olm, que no hem pogut localitzar, s'establí el tintorer Pere Gomar; a les cases contigües hi vivia en Ferrer, pintor. Aquestes dues cases eren alou de Berenguer de Cases. Berenguer Durfort establí el 13 de maig de l'any 1244 a Pere Gomar, tintorer, i a Ferrer de Serres, pintaner, és a dir, el qui fa pintes de cardar llana, edificis amb pou que estaven al costat del mar, cases que més endavant, en l'any 1250, les adquirí com hem dit abans, a Elisenda i al seu marit Guillem de Viladecols.³⁹ Una cinquena casa és habitada per Na Borsera.⁴⁰ Finalment, contigües

34. Aquest Ramon germà de Bernat i Tomàs, les havia heretat de la seva mare Joana que, essent vídua de Pere Jaupí, les havia comprat a Ramon Jaupí, segurament el seu cunyat, el 19 d'abril de 1223, fent constar que hi havia arcs i obra i que eren vora la casa de Guillem de Maradepera, davant del notari Guillem d'Olesa. Són dos documents resumits en l'inventari de Bernat Durfort.

35. Els infants rebien de les cases 6 morabatins, el rector un i les monges de Sant Antoni, de l'ordre de Santa Clara, un quart.

36. No hem pogut localitzar la situació exacta d'aquest lloc. Segons Carreras Candi, la Farneria era una botiga situada a la plaça del Palau Reial, on la farina era venuda a pes (*Geografia General de Catalunya. Ciutat de Barcelona*, pàgs. 659-660). Sabem que Berenguer Durfort tenia unes cases heretades de la seva mare Joana i que passaren al fill del seu mateix nom, segons testament del 24 d'agost de 1269. Per altra banda, l'inventari de Bernat Durfort ens parla de la Farneria com a situada en el Burg de Barcelona, és a dir, fora de les muralles romanes, lluny, per tant, del Palau Reial. És possible, com hem dit abans, que l'existència dels forns dels Durfort, Espiells, Grony i Llisac donés el nom de Farneria de Mar a la zona, nom que consta en la situació d'un caseró de Bonanat Sabater el 1292.

37. Cobrava 2 morabatins anuals per cadascun dels dos establiments originals. Es tracta d'un document i un trasllat fets pel notari Pere de Cardona i que es troben reunits a l'inventari de Bernat Durfort.

38. Cobrava dos morabatins a Quintal. Document resumit en l'inventari de Bernat Durfort.

39. És el primer dels documents que apareixen en l'inventari de Bernat Durfort.

40. Na Borsera i els hereus d'en Regomir han de pagar anualment, i en total, 6 morabatins per les cases on habiten. Aquets diners són herència de Guillema de Vic, tia dels infants.

a les cases d'en Gomar, tintorer, i alou també de Berenguer de Cases, hi havia l'habitatge on residia en Pruners ferrer, gendre d'en Civerona.

Comprovem com Berenguer Durfort, un cop edificats els seus horts i solars, sabia treure rendiment de tantes propietats per mitjà d'establiments emfitèutics, coincidint la data d'un cert nombre de contractes amb l'adquisició de part de l'alfondec reial el 1244. Tota aquesta part de les seves possessions a la Vilanova de la Mar la donà al seu fill gran Bernat, quan el noi va contraure el seu primer matrimoni (1253).

Per tant els fills de Bernat hereten a la ciutat de Barcelona un total de 34 cases, repartides així: 24 al carrer de Bonanat Sabater, 6 a la Farneria, 1 al davant de la casa de Marimon de Plegamans, i unes no se sap on, a més del forn i de les dues vinyes citades i situades al Torrent Pregon. El carrer de Bonanat Sabater devia haver agafat aquest nom recentment: en una de les cases situades al costat del forn s'hi havia establert en Vilalta, a cens d'un morabatí pagat anualment per la festa de St. Miquel, però el donava en realitat la dona de Bonanat Sabater, personatge important del barri i probablement un canviador que a més participà en la vida municipal com a conseller en els anys 1292 i 1293.⁴¹

Fora de la ciutat, en el seu territori, es localitzen també una sèrie de finques rústiques comprades per Bernat Durfort per ampliar les rebudes del seu pare en contraure matrimoni o per invertir les quantioses sumes rebudes en dot de les seves successives esposes. Per aquest motiu trobem que les primeres inversions són posteriors a l'any 1253, data del seu primer casament.

Entre els béns rebuts aleshores per tenir mitjans de vida propis, hi ha el mas conreat per Pere Canet, situat a la parròquia de Santa Eulàlia de Provençana,⁴² que l'hereu es va preocupar d'eixamplar de forma considerable. En efecte, el 15 de juny de 1256 adquirí tota la propietat del cavaller Ferrer de Taudelló: l'anomenat mas Baldoví, del nom del seu arrendatari, situat a les parròquies de Santa Maria de Sants i Santa Eulàlia de Provençana, que era en part alou i en part feu, i incloïa un delme; el mas de Riera i una honor a la parròquia de Santa Maria de Vallvidrera, a càrrec dels hereus d'en Morella i de Ramon Monec respectivament; les cases que tenia Guillem Ferrer a la parròquia de St. Vicenç de Sarrià, pagant cens d'una gallina anual; dues peces de terra que tenia Guillem Bou de Sarrià a St.^a Eulàlia de Provençana vora el mas de Pere Arnau (deu ser la vinya situada sobre la torre de Guillem de Bellvís per la qual Bou pagava mig quarter d'oli) i una vinya en alou a la mateixa parròquia, sobre la terra de Granera.

A més, i segons la llista dels censos cobrats anualment pels infants de Bernat Durfort, resulta que tenien moltes més propietats rústiques, l'origen de les quals no

41. J.F. BOSCA, *Memorial històric*. pàg. 35-36; 44.

42. El va adquirir Berenguer Durfort el 28 de març de 1243 a Ponç de Vernet i la seva esposa Ramona, segons el document resumit a l'inventari, on a continuació consten 5 trasllats referents al mateix mas.

s'especifica a l'inventari: un mas establert a en Seguí a Banyols al Baix Llobregat; una vinya que tenia en Ferrer Corts a la parròquia de Santa Eulàlia de Provençana, pagant mitja quartera d'oli; una casa que tenia en Bou i una vinya de la Menega, totes dues a la parròquia de Sarrià. Hi hem d'afegir un mas i una vinya establerts a Domingo i Pere de Torra respectivament, els quals vivien sobre la torra de Pere Burgès, situada no gaire lluny de la ciutat de Barcelona.

Més enllà, en el territori de Barcelona, els fills de Bernat Durfort hereten tot un seguit de béns patrimonials que havien anat adquirint llur avi i llur pare. Aquests béns es concentren tots a la comarca del Baix Llobregat, per la qual els Durfort semblen sentir una especial predilecció. Segons es pot apreciar en la documentació inventariada, en Berenguer començà a comprar en aquesta part del territori de Barcelona l'any 1234, quan adquirí a Ramon de Manresa tot el mas que aquest tenia a les parròquies de St.^a Eulàlia de Pallejà i St. Vicenç dels Horts. Ramon de Manresa era tutor de Guillemó, fill del difunt Guillem de Viladecols, el qual havia edificat el mas en un camp anomenat «parellada comtal», que el rei Pere li va donar a inicis de segle.⁴³ Aviat en Berenguer amplià la seva propietat amb la compra, l'any 1236, d'una feixa de terra amb les seves pertinences, situada també a la parròquia de St. Vicenç dels Horts, però en el terme del castell de Cervelló, en el lloc anomenat «Castro Muz».⁴⁴ Quan morí en Bernat, els seus fills heretaren un mas a la parròquia de Pallejà, que tenia en Bernat de Perellada, pagant només dos capons; és possible que sigui el mateix mas del qual hem parlat abans. A més, els infants reberen dues vinyes establertes a en Pedrosa i al seu sogre.

L'any 1237 començà Berenguer a comprar béns a St. Boi de Llobregat. L'origen d'aquestes propietats sembla ser l'adquisició feta pel vell Durfort a Vidal de Vilanova i a la seva muller Blanca de les honors de l'esmentada parròquia destinades al rei Jaume, «*ad opus domini regis*», que l'octubre de 1237 les va tornar a vendre en concepte de franc alou al mateix Durfort.⁴⁵ Podria ser que Berenguer ho hagués fet per recobrar una finca del reial patrimoni durant l'exercici del càrrec de batlle de Barcelona, càrrec que ocupà com a mínim des de 1223 a 1230.

El mateix monarca augmentà les possessions de Berenguer amb un espai de terra, com diu el document resumit en l'inventari de Bernat Durfort, que havia estat propietat del seu oncle-avi Nunyó Sanç, comte del Rosselló, per mitjà d'una venda

43. A aquest document, inclòs en l'inventari de Bernat Durfort i segellat amb un segell de plom i escrit pel notari del rei, Ferrer, l'acompanyen 10 documents i dos trasllats pel citat mas.

44. Li va vendre Berenguer Pasqual amb la seva dona Maria de Sales, la seva mare Berenguera i la germana Elisenda, el 21 d'octubre de 1236.

45. Document del 16 d'octubre de 1237 resumit a l'inventari de Bernat Durfort, on també s'esmenten un trasllat i 4 documents més referents a les mateixes finques. Sobre les propietats donen més informació J. BAUGELLS i REIG, *El Baix Llobregat i la Pia Almoïna de la Seu de Barcelona: inventari dels pergamins*, Generalitat de Catalunya, Barcelona, 1984, n.º 324-543, i D. GUASCH i DALMAU, *Els Durfort, senyors del Baix Llobregat al segle XIII, i posterior aproximació a l'estudi de la situació social-econòmica de Sant Just Desvern, Sant Joan Despí, Sant Feliu de Llobregat i Santa Creu d'Olorda, a través d'un capbreu del segle XIV (1347)*, Sant Just Desvern, 1984.

feta el 14 d'agost de 1243. Suposem que la terra era a St. Boi perquè a continuació de l'inventari de Bernat hi consten quatre instruments originals i deu més amb dos trasllats relatius al forn i a les propietats de St. Boi i St. Climent de Llobregat. En efecte, Berenguer aprofità la seva influència vora el rei per aconseguir el permís per edificar en aquestes terres un forn que després fou heretat pel seu fill Bernat i més endavant pels fills d'aquest darrer. A més, procurà ampliar la propietat amb l'adquisició d'unes cases properes a la vila a Joan Domènec i la seva dona Guillema a començaments de l'any 1257,⁴⁶ i de tres peces de terra, una d'elles amb vinya, comprades el primer de desembre del mateix any a Pere de Torre, fill de Bernat de Torre, i la seva esposa Ramona, de la parròquia de St. Climent, i que estaven situades en el terme del castell d'Aramprunyà, a la parròquia de St. Boi. Finalment, l'any 1272, els dos matrimonis formats per Arnau Palafanguer i Dolça, i Ramon de Pons i Benvinguda, venen a Bernat Durfort unes cases al costat de St. Boi, continuant l'obra paterna d'ampliació del patrimoni.

El total de béns heretats pels fills de Bernat a la parròquia de St. Boi és de 9 cases, un mas, 4 hospicis, unes honors i un forn de pa. Aquest últim, possiblement la propietat més important que tenien a St. Boi, estava establert a Ferrer, forner, que havia de pagar 30 s. el mes de març i 25 més per St. Martí.

Bernat, com el seu pare i els seus parents de l'altra branca del llinatge Durfort, vivia de les rendes que li proporcionaven les seves finques urbanes i rústiques, administrades pel seu batlle Ramon de Portella; però també va intervenir en algun negoci de préstec de diners. Ho comprovem quan es constituí fiador de Ponç Guillem, de Vilafranca del Conflent, en un deute de 200 morabatins a favor del jueu barceloní Samuel Cap.⁴⁷ També va deixar diners (160 s.) al seu cunyat, el cavaller Pere d'Orta, el qui organitzà un sistema molt original per tornar-li la suma, mitjançant el treball de dues bèsties de tragí, una mula clara amb el cap negre i un ase blanc, dedicades a entrar llenya a la ciutat.⁴⁸

Entre les rendes, algun negoci i la seva intervenció esporàdica en el govern municipal, Bernat podia viure bé i encara li sobraven diners per esmerçar en l'adquisició de finques per arrodonir les seves possessions, sense arribar a comprar-ne en gran quantitat, com va fer el seu pare. Ho portà a terme a St. Boi, com hem vist, i també per ampliar les seves 10 mujades de vinya al Torrent Pregon donades pel pare

46. Tenia aquestes cases en Bonanat Fuster, segons ens diu el document resumit en l'inventari de Bernat Durfort.

47. El préstec va ser concedit pel jueu el 25 de juny de 1258 davant dels testimonis Pere Artés, Bernat Pintor i Pere d'Espells, amb un interès mensual de 4 d. per lliura (ACB, perg. 1-6-733). El document de liquidació del deute fou escrit el 12 de maig de 1271 pel notari Pere Marc, de Barcelona, davant dels testimonis Bernat Burget i Abraham, fill de Maimó de Sigilmassa (perg. 1-6-2163).

48. Des del dia del préstec, el 19 d'octubre de 1268, el cavaller s'encarregaria de fer-les treballar i donaria 6 d. diaris del preu obtingut de la llenya, però si no complia els compromisos, les dues bèsties quedarien en poder de Bernat sense acudir a la cúria (ACB, perg. 1-6-689).

el 1253: va comprar el 3 de juny de 1270 a Guillema, darrera esposa del seu pare, una vinya situada al mateix lloc.⁴⁹

A la mort del pare, Bernat va fer un esforç per adquirir vinyes del difunt fins al punt de manllevar diners al seu cunyat Guillem Sarroca, que en tenia més per estar al servei del rei; li va deixar 380 morabatins per comprar a la vídua Guillema una vinya a Llepaolles el 10 de març de 1270.⁵⁰

Tot i disposar de bones rendes, algun cop Bernat va haver de manllevar diners a jueus, com era costum molt estès entre els barcelonins benestants: el 2 de novembre de 1266 demanà 500 s. als jueus Salomó Gramí i Bonafós Vidal, que en el termini d'un any havien de guanyar 100 s. amb aquest préstec.⁵¹

El problema és fixar els orígens de la fortuna de la família Durfort, una tasca que ara per ara se'n escapa una mica de les mans. Malauradament, no sabem gaire dels inicis dels Durfort, que a finals del segle XII començaven a destacar dins de la societat barcelonina. Quan la coneixem bé és amb l'aparició de Durfort d'Espieles i el seu fill Berenguer, el qual ja havia assolit una posició destacada dins la vida de la ciutat a mitjans del segle XIII amb la seva participació en l'administració reial. El seu patrimoni, extens i variat, es formà al llarg de molts anys, i en aquesta tasca l'acompanyà també el seu fill Bernat. D'on procedien els diners per a iniciar la seva adquisició de béns, és una pregunta de moment sense resposta. De totes maneres, sabem que Berenguer heretà de la seva mare Joana algunes propietats dins de la ciutat de Barcelona i en una d'elles construï precisament el forn de pa, i també podia demanar préstecs en moments determinats. El que sí podem afirmar és que, aprofitant la benentesa amb el rei, aconseguí la concessió d'una sèrie de facilitats per a urbanitzar la zona de la Vilanova de Barcelona, quan tot just començava a desenvolupar-se.

4.2. *Censos. Periodicitat i data de pagament.*

Ens pot sobtar que en la llista dels béns patrimonials dels fills de Bernat Durfort no s'hagi seguit un ordre segons la seva situació geogràfica, ordre que a primera vista semblaria el més lògic. Però un estudi més a fons ens permet observar que la relació ha estat donada segons la data de pagament del cens seguint l'ordre cronològic dins

49. Hi van intervenir els 4 marmessors del difunt Berenguer, segons el document fet pel notari Pere Marquès, on consta que la vinya es tenia per la capella de Bernat Marcús. Berenguer l'havia comprada a Huguet Jordà, tutor d'Ermessenda, filla de Ramon de Galac i, per tant, neboda del comprador, el 17 de juny de 1230. El document, resumit a l'inventari, va unit a 7 més, dos d'ells en hebreu, per haver estat aquesta vinya propietat de jueus.

50. Bernat i el seu sogre Bernat Burget es comprometien a tornar la suma el proper mes de maig, obligant els béns de Bernat i la seva esposa Brunissenda. Un testimoni és Guillem de Riumajó, porter del rei Jaume (ACB, perg. 1-6-3275). Com que l'elevada suma va ser restituïda, el document apareix estisorat.

51. El préstec, que s'havia de tornar abans amb un interès de 4 d. per lliura al mes, tenia com a fiador a Bonanat de Banyeres, domiciliat vora la capella de Bernat Marcús (ACB, perg. 1-6-248, document estisorat).

l'any. Per tant, els primers béns inventariats corresponen a aquells censos que tenen com a data de pagament els mesos de febrer i març, en particular la festa de Santa Maria del mes de març. Tant aquest com el mes de febrer proporcionen tres pagaments de censos cadascun. Segueixen a continuació la resta de béns, precisant el cens i algunes vegades si l'han de portar a casa dels infants a Barcelona, sencer o en part. Hem posat entre parèntesi la freqüència de les festes en que el cens s'ha de pagar, sense precisar el lloc on es troba la casa o la terra perquè en general el document tampoc ho fa: la festa de Santa Creu de maig (1), el primer dia de juny (2), Pentecosta(1), Sant Joan Baptista (3), Sant Pere i Sant Feliu del mes d'agost (3, i tot és ordi i forment), Santa Maria d'agost (2), Sant Miquel en el mes de setembre (16, probablement 20, car hi ha 4 casos en que no consta la data de pagament), Tots Sants el mes de novembre (1), Sant Martí, també de novembre (1), Sant Andreu (2), Nadal (23). Com es pot observar, la paga dels censos es realitza majoritàriament el 23 de setembre (Sant Miquel) i per Nadal. A la ciutat de Barcelona gairebé la meitat dels pagaments sobre les cases es feien el dia de Sant Miquel, mentre que a Sant Boi es feien el dia de Nadal. Al territori de Barcelona hi havia de tot, però predominava la festivitat nadalenca.

Els censos es pagaven sempre anualment, i encara que en alguns casos no es precisa la periodicitat, creiem que fins i tot per aquestes excepcions el pagament havia de ser anual. Un cens especial és el de Vidal Farraner, que per unes cases de Sant Boi pagava un any 20 d. i el següent 18 d. i un òbol alternativament.

El cens es feia efectiu de dues maneres: en diners o en espècie. En el cas de la ciutat de Barcelona, el cens es pagava sempre en diners, concretament en morabatins, poques vegades en sous, diners i masmudines, inclús un cop un morabatí d'or (el morabatí censual fou fixat en 9 s. per Jaume I). Les propietats de Sant Boi donaven rendes als infants en diners, però aquí ja no es tracta de morabatins, sinó que es compta en diners i en òbols, és a dir, les monedes més baixes existents en el mercat. És interessant constatar aquest fet, que ens indica que a finals del segle XIII la circulació de moneda era més gran a la ciutat que no pas al camp. També val a dir que els censos pagats per les cases de Barcelona eren, en general, més alts que no pas els de les cases de Sant Boi. Sembla ser, per tant, que, en comparació, la vida al camp era més barata que a la ciutat, situació una mica equivalent a l'època actual. Solament hi ha dos casos en que els censos sobre les propietats de Sant Boi es pagaven en espècie: una gallina per una casa i dos capons per un mas.

La resta de propietats, és a dir, les purament agrícoles i situades fora de la ciutat de Barcelona i en la comarca del Baix Llobregat, exceptuades les de Sant Boi, donaven unes rendes en espècie, tret d'un cas en el qual el cens d'una vinya es pagava en moneda, un morabatí concretament. El pagament d'aquest censos es produeix, per ordre d'importància, en quarteres d'ordi, oli i blat, i també en animals: gallines, porcs i capons. Fins i tot, hi ha censos que són la cinquena o la sisena part de la collita. Dues vegades s'ha de pagar el braçatge, és a dir, l'onzena part de la collita.

L'exemple més clar és el d'en Baldoví, que pel mas del seu nom ha de pagar «*quartum braciaticum et decimam de pane et de vino et de carnibus... et de vineis terciam partem*». Un cas especial és el dels censos compartits amb altres senyors, com el del mas d'en Moreres a la parròquia de «*Vitriariis*» (Vallvidrera), que era una sisena part de la collita, i d'aquesta sisena part la meitat era pels pubills i l'altra meitat pel monestir de Sant Cugat; però els infants, a més, cobraven el braçatge dels fruits. També el mas d'en Monec proporcionava una cinquena part, repartida entre els infants (3/5) i Maimona Sarriana (2/5).

La suma total de les possessions és la següent: 34 cases, a més de la pròpia; 17 mujades de vinya; i un pati amb les seves pertinences. La suma dels censos és de 54 1/4 morabatins, 2/3 d'una masmudina, dues parts d'una masmudina, i 17 s. i 2 d.

Pels béns patrimonials de Sant Boi, els infants reben anualment 118 s. i 62 1/5 d., a més dels censos en espècie, com també és el cas dels censos rebuts de les propietats agrícoles en el territori de Barcelona i en el Baix Llobregat. D'aquests censos, n'hi ha alguns, pocs, difícils de classificar: dos parells de capons per un mas no localitzat geogràficament; 8 d. i un capó per un cens anomenat «*barcheria*» pagat per Na Seguina, potser la dona d'en Seguí, establert al mas de Banyols; una quartera d'oli i 1 morabatí i mig per unes cases sense localitzar. En total, les rendes monetàries dels infants pugen a 640 s. 6 d. i mig, 1 morabatí d'or, dos terços de masmudina, més de dos parts de masmudina, a més de les rendes en espècie.

En general, hem vist com els béns dels infants són molt nombrosos i bastant variats, encara que hi ha un cert predomini de les cases, especialment a la ciutat de Barcelona, sobre altres tipus de béns: masos, vinyes i terres, els quals predominen en el món rural. Els pagaments són variats, tant en quantitat i valor com en diversitat de numerari o espècie. A vegades s'indica que el valor del numerari és equivalent al fixat a les taules de canvi, com també s'especifica quina és la moneda en circulació (de tern). Els censos baixos, com quan es tracta d'una gallina, dos capons, etc. semblen més aviat simbòlics.

La situació jurídica es fa constar molt sovint i en la majoria dels casos els pubills són posseïdors en franc alou dels béns patrimonials; tot i així, a Barcelona, les propietats formades pel forn del carrer Bonanat Sabater i les cases del seu voltant, les tenen sota el domini i l'alou de la Canonja de Barcelona, en la prepositura del mes de febrer. L'organització de les rendes dels canonges es dividia en mesos per tal de facilitar una ordenació i un repartiment més o menys equilibrat de les seves entrades.

Com que algunes d'aquestes honors les tenen en feu, s'han de pagar 28 s. i 6 d. de Barcelona de tern a l'any als senyors corresponents, que no consten enlloc; només s'especifica que el mas Baldoví, de la parròquia de Santa Maria de Sants, es tenia part en alou i part en feu.

Un altre aspecte a remarcar és el dels drets senyorials que els infants tenen sobre

algunes de les propietats, concretament sobre els béns de Sant Boi, on es veu clarament que a més dels censos, els infants reben intesties, cugucies, exorquies, questies, toltes, forcies i altres servituts, exceptuada la justícia, detall molt important.

El cobrament dels censos era una de les tasques del batlle de la família, càrrec que en aquesta època ocupava l'esmentat Ramon de Portella. Abans ja hem comprovat com es cuidava de la verema i de l'elaboració de vi, entre altres coses. A més, actuava com a procurador dels Durfort en tots els problemes referents a l'administració dels béns, fins al punt de promoure plets per defensar els interessos dels infants. Ho veiem en un cas curiós d'una estafa desconeguda de Bernat Durfort en el moment de tenir lloc, vers el 1280, i, en canvi, descoberta al cap de més de 15 anys per Ramon de Portella, el qui, com a procurador de l'hereu Bernadó, presentà el cas davant el jutge Pere de Malla contra els marmessors de Pere Sarroca i el curador de la seva neboda Guillemona Sarroca, i el guanyà, segons es veu en la sentència del 7 de març de 1296.⁵²

Respecte a les ocupacions de la gent que pagava els censos no podem concretar gaire, car el present document no ens aporta gaire informació sobre aquest punt. En el cas de la ciutat de Barcelona, segurament la majoria eren menestrals, com ho indiquen les poques referències que apareixen en l'inventari: un pintor, Ferrer, que tenia les seves cases contigües a les d'un tintorer, Gomar, també censatari d'en Bernat Durfort, un pintaner, Serres, un carnisser, en Roca, un pellisser, Pere de Sant Just, un forner, Arnau, un ferrer, en Pruners, a més d'un canviador, Guillem Pere d'Usay.

Fora de la ciutat tenim un forner, que és el que s'encarrega del forn de Sant Boi, pagant 30 s. anuals el mes de març, i segurament els 25 s. per Sant Martí que apareixen en la relació dels censos sense cap nom. A més, hi han dos fusters a la vila de Sant Boi, en Guillem i en Bernat.

La resta de les persones establertes per Bernat fora de Barcelona es devien dedicar a les feines agrícoles a jutjar pels pagaments dels censos en espècie, contràriament al

52. Berenguer de Roca o Sarroca va adquirir unes cases a Bernat Benencasa i Ramon Desmas, marmessors de Maria Bertrana, que les tenia per Bernat Sarroca, pare de Berenguer, i ell al seu torn les posseïa per Berenguer Durfort, parent seu, sota el domini i alou de la prepositura del mes de febrer de la cononja de Barcelona; les cases estaven situades vora el forn dels Durfort. Al cap de 15 anys, Berenguer va fer un document per fer constar que aquesta adquisició l'havia feta en nom del seu germà Pere Sarroca, pvre., i ell mateix, en perjudici dels dos senyors al·ludits, als quals no va pagar el lluïsmen corresponent. El jutge va condemnar al pagament del doble lluïsmen als marmessors del prevere i a Mateu Gaveyla, curador de Guillemona, que cobrava un cens anual d'un morabatí i mig sobre aquestes cases (ACB, 1-6-3797). Com que els sots-establiments de terres també eren possibles, el batlle havia de vigilar-los per cobrar els drets corresponents als propietaris. En coneixem un cas del 23 de març de 1287 en que Guillem, fill dels difunts Ferrer de Frigola i Ferrera de Sant Boi, establia a Jaume Bardina una peça de terra que en el lloc de Ribera tenia pels Durfort tocant a un alou d'ells i a un de l'hospital d'en Marcús, per 10 s. i cens anual de 8 s. Poc després, el 9 d'abril, estableix un altra peça de terra al costat de la primera a Ramon Ariol, amb les mateixes condicions (ACA, Diversos, Marqués de Monistrol, 3-43-25 i 26).

que passava a la ciutat, on el cobrament dels censos en diners indica l'activitat exclusivament artesanal de les persones establertes.

Tota la informació consta en l'inventari dels béns del difunt Bernat Durfort, ciutadà de Barcelona, i fill de Berenguer i Berenguera.⁵³ Fet el 15 d'octubre de 1290, a petició de Pere Mallol ciutadà de Barcelona,⁵⁴ tutor dels fills de Bernat i la seva tercera esposa, Berenguerona, també difunta, Bernat, Romeu i Saurineta, la causa específica de la seva confecció és donar la llista completa dels béns que els infants hereten del seu pare. Com a menors d'edat no tenien capacitat jurídica i, per tant, era lògic que tinguessin un representant legal per portar a terme les clàusules del testament.

El document, com tants altres pertanyents a famílies barcelonines que van deixar béns als pobres, és a dir, a la institució de l'almoïna de la catedral, ens permet conèixer la riquesa i la qualitat de vida d'una família de l'alta burgesia de Barcelona, de la qual estem fent l'estudi.

1290, octubre, 15, Barcelona

Inventari dels béns del difunt Bernat Durfort.¹

Arxiu de la Catedral de Barcelona, P. Almoïna, 4-2-1 (d)

Cum quam propter doli maculam omnisque fraudis suspicionem vitandam tutores et curatores postquam constituti sunt, teneantur facere inventarium de bonis eorum, quorum tutelam suscipiunt, idcirco ego Petrus Mayolli, civis Barchinone, tutor Bernardini et Romei, ac Saurinete, filiorum pupillorum Bernardi Durfortis et domine Berengarie, uxoris eius, quondam de- /² functorum, volens uti beneficio inventarii ob iuris statutum domini Iustiniiani implendum, in nomine sancte et individue trinitatis et hoc venerabili signo crucis a me, corporaliter, hic impresso facio inventarium de bonis predictorum pupillorum que inveni in eorum hereditate incontinenti post obitum dicte domine Berengarie quondam, ma- /³ tris et tutricis predictorum infantum, ne propter oblivionem aliqua de bonis et iuribus dictorum pupillorum valeant deperire.

Primum inveni in predicta hereditate unum captiale quod fuit venditum pro duobus solidis et tribus denariis Barchinone de terno. Item alia duo captialia de quibus fuerunt habiti viginti duo denarii. Item alia duo captialia de quibus fuerunt habiti quinque solidi et septem denarii. Item alia duo captialia de quibus fuerunt habiti quatuor solidi. Item unum captiale de quo fuerunt habiti tres solidi et quatuor denarii. Item unam culcitram de qua fuerunt habiti duodecim solidi et tres denarii. Item duos coxinos de quibus fuerunt habiti quatuor solidi et /⁵ dimidius. Item unam culcitram vilem de qua fuerunt habiti quinque solidi et duo denarii. Item unum mathalafium quod fuit venditum pro viginti uno solidis et dimidio. Item aliud mathalafium quod fuit venditum pro quindecim solidis et octo denariis. Item aliud mathalafium quod fuit venditum pro undecim /⁶ solidis

53. ACB, Pia Almoïna, 4-2-1.

54. Apareix un Pere Mallol com a síndic de la ciutat a les Corts de 1299 (J.F. Boscà, *Memorial històric*, pàg. 117).

et uno denario. Item aliud mathalafium quod fuit venditum pro sexdecim solidis. Item unum cuxinos (sic) de plumma de quo fuerunt habiti quinque solidi. Item aliud cuxinos (sic) de quo fuerunt habiti quatuor solidi. Item unam culcitram de qua fuerunt habiti quatuordecim tres solidi. Item unam mensam de noguerio plegadissam de /⁷ qua fuerunt habiti decem et octo solidi. Item unam tabulam de qua fuerunt habiti quatuor solidi. Item inveni unam mensam de noguerio cum pedibus de qua fuerunt habiti undecim solidi et sex denarii. Item unam tabulam que fuit vendita pro quatuor solidis et novem denariis. Item unam caldariam de cupro que fuit vendita pro triginta solidis. Item /⁸ aliam caldariam de cupro que fuit vendita pro quindecim solidis. Item unam calderiam parvulam de qua fuerunt habiti octo solidi. Item unam patellam de cupro de qua fuerunt habiti octo solidi. Item unam caldariam magnam de cupro de qua fuerunt habiti quatuordecim solidi. Item unam calderetam parvulam de qua fuerunt habiti quinque solidi et sex denarii. Item inveni unam concham de qua fuerunt habiti tresdecim solidi et duo denarii. Item aliam concham parvulam de qua fuerunt habiti decem et novem solidi. Item quandam concham magnam de qua fuerunt habiti triginta duo solidi. Item inveni unam marraxiam de cupro que fuit vendita pro duobus solidis et octo denariis. Item /⁹ inveni unum morterium de lautone cum manu sua quod fuit venditum pro sexdecim solidis et octo denariis. Item unam citram de qua fuerunt habiti quatuor solidi et dimidius. Item unum cavayl fust de quo fuerunt habiti duo solidi. Item unum estray quod fuit venditum pro decem solidis et uno denario. Item unum tapit quod /¹⁰ fuit venditum pro septem solidis et dimidio. Item aliud tapit vetus quod fuit venditum pro octo solidis et duobus denariis. Item unam tabulam rotundam depictam de qua fuerunt habiti duodecim denarii. Item unum tapetum vetus de quo fuerunt habiti septem solidi et unus denarius. Item unum stray de quo fuerunt habiti septem /¹¹ solidi et tres denarii. Item tres tripodes veteres de quibus fuerunt habiti tres solidi et duo denarii. Item duos setis de quibus fuerunt habiti quatuor solidi. Item alios duos setis de quibus fuerunt habiti tres solidi et quatuor denarii. Item alium seti de quo fuerunt habiti decem et unum denarii. Item inveni unum corbertor /¹² vetus, fractum sive ruptum, de quo fuerunt habiti duo solidi. Item unum cohoptorium quod fuit venditum pro quinque solidis et uno denario. Item aliud cohoptorium quod fuit venditum pro quatuor solidis. Item unum seti de corio de quo fuerunt habiti duodecim denarii. Item unum saccum cum plumma de quo fuerunt habiti duo /¹³ solidi et dimidius. Item unum storium de quo fuerunt habiti tres solidi. Item unum storium vetus de quo fuerunt habiti quinque solidi et dimidius. Item unum ventayl de pavone de quo fuerunt habiti tres solidi et unus denarius. Item aliud ventayl de pluma de pavone de quo fuerunt habiti viginti denarii. Item duos coxinos /¹⁴ albos de quibus fuerunt habiti decem et novem denarii. Item inveni unum par linteaminum de quibus fuerunt habiti quatuor decim solidi et dimidius. Item unam curtinam que fuit vendita pro tribus solidis. Item unum banchum de quo fuerunt habiti quatuordecim denarii. Item unam tabulam fractam de qua fuerunt habiti duo /¹⁵ solidi et sex denarii. Item unum banchum de quo fuerunt habiti octo denarii. Item quatuor banchos veteres parvos de quibus fuerunt habiti sex denarii. Item unum banchum de quo fuerunt habiti novem denarii. Item unam calabresiam de qua fuerunt habiti duodecim denarii. Item duos recoudadors de corio veteres ruptos qui fuerunt /¹⁶ venditi pro novem denariis. Item unum storium de quo fuerunt habiti duo solidi et octo denarii. Item unum tauler de noguerio quod fuit venditum pro decem et septem denariis. Item inveni aliud storium vetus ruptum quod fuit venditum pro decem denariis. Item unum tabularium fractum quod fuit venditum pro duobus denariis. Item unum /¹⁷ marraq quod fuit venditum pro octo denariis.

Item unam podedoram que fuit vendita pro sexdecim denariis. Item unum coxinum quod fuit venditum pro duodecim denariis. Item unum estoig de corio quod fuit venditum pro decem et novem denariis. Item unum ense que fuit venditus pro duodecim denariis eo quare vilis erat. /¹⁸ Item quosdam pintens (sic) de ferro veteri fracto de quibus fuerunt habiti quinque denarii. Item quatuor circulos de ferro de quibus fuerunt habiti novem denarii. Item unam massiam de qua fuerunt habiti decem denarii. Item duo linteamina vetera de quibus fuerunt habiti quatuor solidi et septem denarii. Item unum capellum de ferro de quo fuerunt habiti quatuor- /¹⁹ decim solidi et sex denarii. Item tria linteamina rupta de quibus fuerunt habiti duo solidi et septem denarii. Item unam lanceam de qua fuerunt habiti tresdecim denarii. Item unum recoudador ruptum de quo fuerunt habiti duo solidi et quinque denarii. Item inveni unam capam moratam cum penna alba de qua fuerunt habiti quinquaginta duo solidi. /²⁰ Item unam capam moradam cum sendato de qua fuerunt habiti triginta unus solidi. Item inveni duos tayadors et quandam aliam frascham de quibus fuerunt habiti decem et novem denarii. Item unum canalobre de quo fuerunt habiti quatuor solidi et sex denarii. Item quasdam graiculas fractas que fuerunt vendite Poncio de Podio pro de- /²¹ cem denariis. Item quasdam alias grahículas de quibus fuerunt habiti sexdecim denarii. Item unum capfoguer de quo fuerunt habiti duo solidi et tres denarii. Item aliud capfoguer de quo fuerunt habiti duo solidi et septem denarii. Item tres asters de ferro et unum forroy de quibus fuerunt habiti quinque solidi. Item unum /²² capfoguer parvulum de quo fuerunt habiti duo solidi et tres denarii. Item unum lexiver de metallo quod fuit venditum pro septem solidis. Item unam citram parvulam de qua fuerunt habiti duo solidi et septem denarii. Item aliam citram parvulam de qua fuerunt habiti tres solidi et sex denarii. Item aliam citram de qua fuerunt habiti tres solidi et quatuor /²³ denarii. Item aliam citram de metallo de qua fuerunt habiti duo solidi. Item duas citras de stanno de quibus fuerunt habiti quinque solidi. Item unam picaçam de ferro que fuit vendita pro tribus solidis. Item unum mallium de ferro quod fuit venditum pro quatuor solidis et duobus denariis. Item unam catenam de ferro de qua fuerunt habiti quinque /²⁴ solidi. Item aliam catenam de ferro cum uno cambal de qua fuerunt habiti sex solidi. Item unam tabulam cum pedibus que fuit vendita pro quatuor solidis. Item unum cavayl fust qui fuit venditus pro tresdecim denariis. Item unum mathalafium vetus ruptum et unum recoudador de quibus fuerunt habiti quatuor solidi. Item /²⁵ duos stoigs de corio de quibus fuerunt habiti viginti denarii. Item unum storium de palma vetus de quo fuerunt habiti duodecim denarii. Item quosdam bastis viles ruptos de quibus fuerunt habiti decem et octo denariis. Item alios bastis fractos de quibus fuerunt habiti quatuor denarii. Item unum trossium de flaciata veteri ruptum /²⁶ de quo fuerunt habiti septem denarii. Item unum storium fractum et tres sarrias fractas de quibus fuerunt habiti undecim denarii. Item unum morterium de fuste cum uno buxio parvulo de quo fuerunt habiti decem denarii. Item duos tayadors fractos et unum taulerium de quibus fuerunt habiti novem denarii. Item unum foguerium /²⁷ de fuste de quo fuerunt habiti duo solidi et sex denarii. Item unam pasteriam de qua fuerunt habiti quinque solidi et sex denarii. Item unam athaut que fuit vendita pro novem solidis. Item unam tabulam que fuit vendita pro tribus solidis. Item unam vanovam que fuit vendita por decem solidis. Item sex scutellas de terra et tres tayadors de /²⁸ terra pictos de quibus fuerunt habiti sexdecim denarii. Item unum bacinum parvulum fractum quod fuit venditum pro decem et octo denariis. Item unam calderetam parvulam que fuit vendita pro duobus solidis et dimidio. Item tres canalobres qui fuerunt venditi pro undecim denariis. Item duos canalobres qui fuerunt venditi pro quinque /²⁹ denariis. Item unum vas

in quo fit aqua rosacea de quo fuerunt habiti tres solidi minus duobus denariis. Item unam cassiam de cupro de qua fuerunt habiti duo solidi et duo denarii. Item unum segovianum de quo fuerunt habiti quindecim denarii. Item unum ventayl de quo fuerunt habiti duodecim denarii.

Item inveni in dicta hereditate unum /³⁰ barralem de cupro de quo fuerunt habiti quatuordecim denarii. Item duas marraxes de quibus fuerunt habiti quindecim denarii. Item tres marraxias de vitro de quibus fuerunt habiti septem denarii. Item unum caldenorum de cupro quod fuit venditum pro decem et octo denariis. Item unam alquellam que fuit vendita pro septem /³¹ solidis et tribus denariis. Item aliam alquelam ruptam de qua fuerunt habiti duo solidi et sex denarii. Item unam atahut veterem ruptam de qua fuerunt habiti duo solidi. Item unum armarium de quo fuerunt habiti decem et octo solidi. Item unum armarium vetus fractum de quo fuerunt habiti duo solidi et unus denarius. Item unum /³² scannum lecti fractum quod fuit venditum pro novem denariis. Item unam ciram que fuit vendita pro septem solidis et dimidio. Item unum armarium ad reservandum ampullas de quo fuerunt habiti decem et septem denarii. Item unum capfoguer de ferro de quo fuerunt habiti duodecim solidi. Item unam bregam /³² veterem ad brigandum panes (sic) de qua fuerunt habiti quatuordecim denarii. Item duos banchos parvulos de quibus fuerunt habiti quatuor denarii. Item unam atahut que fuit vendita pro novem denariis. Item frascam vilem minutam que fuit vendita pro quinque denariis. Item unum chau de quo fuerunt habiti de- /³⁴ cem et novem denarii. Item quedam capita lecti de quibus fuerunt habiti sex denariis. Item sedacios de quibus fuerunt habiti duodecim denariis. Item unam atahut que fuit vendita pro duobus solidis. Item duas scutellas pictas de quibus fuerunt habiti duo solidi. Item unam carabassiam que fuit vendita pro duobus denariis. Item unum /³⁵ martellum de quo fuerunt habiti duo solidi et octo denarii. Item frascam vilem minutam que fuit vendita pro viginti denariis. Item duas molas mostayerias que fuerunt vendite pro sex denariis. Item unum morterium marmoreum de quo fuerunt habiti tres solidi et octo denarii. Item unum saccilectum de /³⁶ quo fuerunt habiti duo solidi et septem denarii. Item unum trossium de tapit ruptum de quo fuerunt habiti decem et novem denarii. Item unum perpunt de lino de quo fuerunt habiti quatuor solidi et octo denarii. Item alium perpuntum de quo fuerunt habiti quatuor solidi et tres denarii. Item alium perpunt de sendato croceo ruptum de quo /³⁷ fuerunt habiti quatuor solidi et tres denarii. Item duos lumeners de quibus fuerunt habiti quatuordecim denarii. Item unum captialem de quo fuerunt habiti viginti denarii. Item unum pitralem cum squillis parvulis de quibus fuerunt habiti duo solidi et tres denarii. Item unam culcitram parvulam vilem que fuit vendita pro undecim /³⁸ denariis. Item unum mathalafium vetus ruptum de quo fuerunt habiti quinque solidi et duo denarii. Item unam culcitram que fuit vendita pro novem solidis. Item unam rateriam que fuit vendita pro quindecim denariis. Item unam vanovam parvam veterem de que fuerunt habiti septem solidi et duo denarii. Item unum /³⁹ trossium de flaciata veteri de quo fuerunt habiti duo solidi. Item unum cohoptorium ruptum de quo fuerunt habiti quinque solidi et sex denarii. Item unum calasto de ferro cum duobus pesals de lapida de quo fuerunt habiti quatuor solidi minus duobus denariis. Item unum scannum lecti vetus et unum saccilectum de quo fue- /⁴⁰ runt habiti quatuor solidi. Item unum gavadal de quo fuerunt habiti viginti unus denarii. Item unum pastador cum tribus postibus fractis de quo fuerunt habiti undecim denarii. Item unum saccilectum vetus ruptum de quo fuerunt habiti octo denarii. Item unam atahut veterem fractam sine cohoptorio de qua /⁴¹ fuerunt habiti quinque denarii. Item quasdam balancias de palma

de quibus fuerunt habiti quatuor denarii. Item duas candalaris sine cohopperoriis fractas de quibus fuerunt habiti octo denarii. Item postes unius arche de quibus fuerunt habiti sex denarii. Item unum scudeler fractum de quo fuerunt habiti tres ^{/42} denarii. Item unum pages de lumenerio de quo fuerunt habiti duo denarii. Item unam scalam parvulam que fuit vendita pro octo denariis. Item quosdam strenyedors et unam calabresiam defonada de quibus fuerunt habiti octo denarii. Item unum trossium de panno lini de quo fuerunt habiti septem denarii. Item unam ^{/43} testeriam de panno lini de que fuerunt habiti quatuor decim denarii. Item quasdam rexias de fuste que fuerunt vendite pro duobus solidis et septem denarii. Item unam botam vinagrariam de qua fuerunt habiti duo solidi et duo denarii. Item unam ollam de qua fuerunt habiti duo denarii. Item unam atahut veterem fractam ^{/44} de qua fuerunt habiti septem denarii. Item pedacies et frascham viles de quibus fuerunt habiti duodecim denarii. Item unam tahudassam veterem de qua fuerunt habiti decem et octo denarii. Item unum morterium de lapide de quo fuerunt habiti septem denarii. Item unum lectum fractum de quo fuerunt habiti decim ^{/45} denarii. Item tres ollam et unum canterum de quibus fuerunt habiti tres denarii. Item unam gabiam de qua fuerunt habiti sex denarii. Item unam ollam magnam de terra cum tribus parvulis de quibus fuerunt habiti quatuor denarii. Item tres pesals de lapide de quibus fuerunt habiti quinque denarii. Item unam scutellam ^{/46} parvulam veterem de qua fuerunt habiti tres denarii. Item unum coxinum veterem cum cohoptam cum opere de cirico de quo fuerunt habiti duo solidi et sex denarii. Item unum dolium fractum de quo fuerunt habiti duo denarii. Item unam smoladoriam de qua fuerunt habiti tres denarii. Item unum lexiver de terra de ^{/47} quo fuerunt habiti sex denarii. Item unam caxietam parvulam de qua fuerunt habiti quatuor solidi. Item unum bacinetum de quo fuerunt habiti quindecim denarii. Item frascham vilem de qua fuerunt habiti quatuor denarii. Item unam balistura de cornu de strep de qua fuerunt habiti quatuor solidi. Item tres iar- ^{/48} ras de quibus fuerunt habiti sex denarii. Item duos anapers de corio de quibus fuerunt habiti octo denarii. Item unam ferrariam cum quibusdam mordaciis de quibus fuerunt habiti duodecim denarii. Item unam cathenam de qua fuerunt habiti decem denarii. Item unum ensem de quo fuerunt habiti quatuor solidi et octo de- ^{/49} narii. Item quosdam tripodes de quibus fuerunt habiti viginti unus denarii. Item unam captiam de fuste vacuam de qua fuerunt habiti tres denarii. Item quamdam quantitate lignorum de quibus fuerunt habiti sex solidi. Item unam scalam et unam perticam de quibus fuerunt habiti duo solidi et duo denarii. Item quandam modicam ^{/50} quantitatem vitium sive de sarmentis de quibus fuerunt habiti sex solidi et octo denarii. Item duos lumeners et unam lossiam de quibus fuerunt habiti duodecim denarii. Item unum banchum veterem de quo fuerunt habiti duo denarii. Item unam botam parvulam de qua fuerunt habiti duo denarii. Item ^{/51} unam flaciatam de qua fuerunt habiti quatuor solidi et unus denarius. Item unam flaciatam veterem de qua fuerunt habiti tres solidi et duo denarii. Item decem scutellas que fuerunt vendite pro duodecim denariis. Item unam senalliam de qua fuerunt habiti duo denarii. Item duos lensols veteres de stupa de quibus ^{/52} fuerunt habiti quinque solidi et tres denarii. Item unum calgarium de corio de quo fuerunt habiti duo denarii. Item unam caxiam de noguerio de qua fuerunt habiti duodecim denarii eo quod erat vetus, vilis et fracta. Item unam axiam de qua fuerunt habiti octo denarii. Item unum axol de quo fuerunt habiti septem de- ^{/53} narii. Item unum axol de quo fuerunt habiti sex denarii. Item unum martellum de quo fuerunt habiti decem denarii. Item unum marraq de quo fuerunt habiti octo denarii. Item modicum fraschum vilis de quo fuerunt habiti quatuor denarii. Item unam candalariam de qua fuerunt habiti quindecim denarii. Item ^{/54} unam balistam

fractam de qua fuerunt habiti duodecim denarii. Item unum pedem banchi de quo fuerunt habiti tres denarii. Item unam sconam munteriam de quo fuerunt habiti tres solidi et dimidius. Item sex cloquearia argenti medie legis ponderantia tres uncias minus quinque argentiis de ^{/55} quibus fuerunt habiti duodecim solidi. Item inveni duos cifos argenti ponderantes duas marchas et mediam unciam, et fuerunt inde habiti centum triginta octo solidi Barchinone de terno, de quibus denariis tradidi et solvi a n Ivetes, cursori iudeo, pro labore suo, duodecim denarii.

Item in- ^{/56} veni in dicta hereditate unum cohoptorium rubeum de sendato de quo fuerunt habite septem libre et sexdecim solidi et octo denarii predictae monete, soluto salario cursoris et soluta cisa. Item unum cohoptorium de purpura vetus ruptum de quo fuerunt habiti triginta duo solidi et octo denarii. Item inveni in ^{/57} dicta hereditate unum cubum veterem putrefactum et unum follador veterem et vilem de quibus fuerunt habiti sex solidi. Item quasdam tovallas novas de quibus fuerunt habiti novem solidi et unus denarius. Item quasdam alias tovallas de quibus fuerunt habiti quinque solidi. Item inveni alias ^{/58} tovallas veteres de quibus fuerunt habiti viginti unus denarii. Item alias tovallas veteres de quibus fuerunt habiti vigintiunus denarii. Item alias tovallas veteres de quibus fuerunt habiti decem et septem denarii. Item duos tovalons de quibus fuerunt habiti tresdecim denarii. Item ^{/59} quasdam tovallas veteres de quibus fuerunt habiti decem et novem denarii. Item unum manutergium de quo fuerunt habiti sex denarii et obolus. Item inveni in dicta hereditate quamdam caxiam de pinu cum pedibus in qua iveni octo tovallas inter novas et veteres. Item novem manutergia nova in tribus pessols. Item septem ^{/60} manutergia. Item duas tovallas de stupa. Item unum par linteaminum novorum de septem palmis que nondum sunt cisa. Item unum coxinum cum opere de cirico cum fluxello. Item unam camisiam cum manicis cum operam de cirico. Item sex cannas de panno de stupa in duobus trociis. Item quatuor canas de panno de stupa. Item unum par linteami- ^{/61} num de stupa veterum. Item unum par linteaminum de lino veterum ruptorum in parte. Item unum linteamen de lino vetus. Item unum linteamen de stupa vetus. Item unum linteamen vetus de lino. Item tria linteamina vetera de lino. Item unum linteamen de stupa vetus. Item unum manubrium de coral. Item duos anulos parvulos auri cum ^{/62} safirs. Item alium anulum cum perla et tribus aliis lapidibus in eius circuitu. Item alium anulum cum lapide vocato turquesa. Item unam corrigiam de frasio cum guarnimento de argento. Item duos punyals et unum oral de perlis veris. Item unum capço de frasio ad opus savene. Item quatuor duodenas de botonis de argento deauratis. ^{/63} Item predictum librum de oracionibus. Item predictam caldariam parvulam de metallo. Item quamdam atahut veterem in qua erant citera amigdala et duo scudelle et quandam alie res viles. Item inveni unam archam cum mensuris et uno quartano olei de cupro. Item unum cosinum de lino pintenat. Item duas ampullas quarterals. Item unum porcum et unum porcellum. ^{/64} Item duos gommos et duos ganç de ferro. Item tria mathalafia. Item quinque atahuts magnas veteres de quibus duo sunt cum cohoptorio et tres sine cohoptorio. Item unam furcam de ferro. Item duas mensuras de fuste, scilicet quarterias et cops. Item unam sellam de palafreno. Item inveni in dicta hereditate tres vegetes plenos ^{/65} vino, in quibus iuxta comunem extimationem sunt viginti quinque caficia de vino. Item alium vegetem de quatuor caficiis plenum de vino de companea. Item alium vegetem capacitatis duorum caficiorum plenum vino de companea. Item undecim vegetes magnos vacuos. Item tres vegetes magnos vacuos. Item alium vegetem plenum vino ^{/66} quod datur amore Dei. Item unum alium vegetem plenum vino quod datur amore Dei et est dictus veges capacitatis trium caficiorum. Item tres cubos magnos. Item

quinque folladors. Item duodecim portadoras parvulas. Item unam magnam portadoram. Item aliam portadoram de tremostar. Item duos embuts. Item duas tabulas sella- /⁶⁷ rii. Item unum quarterium de cupro. Item medium quarterium de cupro. Item tres vegetes parvulas.

Item inveni in dicta hereditate quasdam domos cum sellario et cum introitibus et exitibus et pertinentiis et iuribus eius, quas predicti pupilli per franchum alodium habent et possident in suburbio Barchinone non multum longue ab ecclesia /⁶⁸ Sancte Marie de Mari. Item inveni in dicta hereditate quod predicti pupilli habent decem et septem modiatas vinee que sunt divise in tribus vineis, de quibus altera est in loco vocato Lepaolles et due residue sunt apud Torrentem Profundum et transit via publica in medio earum et pro altera ipsarum vinearum dant dicti pupilli unum morabetinum. /⁶⁹ Item inveni in dicta hereditate quod dicti pupilli, ratione legati eis facti a domina Guillelma de Vico habent et recipiunt quolibet anno septem morabetinos et quartam partem unius morabetini super domibus quas Suavis, uxor Periconi de Podio, tenet ante portalem domorum Marimundi de Plicam nibus ad censum quatuor morabetinorum, de quibus solvitur unus morabetinus in festo Nathalis /⁷⁰ domini et unus in festo Sancti Johannis junii et duo in kalendis mensis junii, et super domibus quas Petrus de Rocha, clericus, habet et tenet ad censum unius morabetini annuatim solvendi in festo Nathalis domini, et super domibus sive operatoris quas Johannes pictor ad censum alterius morabetini annuatim solvendi in festo Nathalis Domini, de quo censua- /⁷¹ li recipiunt dicti pupilli sex morabetinos quitios, et unus morabetinus solvitur pro censu rectori Ecclesie Sancte Marie de Mari pro quo tenentur dicte domus et quarta pars solvitur et remanet monasterio dominarum inclusarum Sancti Antonii Barchinone ordinis Sancte Clare. Item inveni in predicta hereditate quod predicti pupilli habent et recipiunt et quolibet anno /⁷² in festo Sancte Marie mensis marcii unum morabetinum et medium super domibus que fuerunt Petri de Vico quondam et que nunc sunt uxoris Petri Amati. Item habent et recipiunt quolibet anno in festo Sancte Marie mensis marcii triginta solidos censuales super furno Sancti Baudilii quod tenet Ferrarius fornerii. Item in festo Sancte Crucis Mayi habent /⁷³ et recipiunt quolibet anno triginta solidos super honoribus quos en Sabado, gener Guillelmi Novelli, tenet in parrochia Sancti Baudilii, qui Sabado moratur in parrochia de Spelluncis. Item inveni quod predicti pupilli habent et recipiunt quolibet anno super domibus d'en Gomar, tinturarii, que sunt Barchinona prope Farnariam ante Puteum de Ulmo, duos morabetinos /⁷⁴ et medium in Kalendis mensis junii et solvitur pro morabetino secundum quod valet morabetinus in tabulis campsorum Barchinone. Item habent et recipiunt quolibet anno in dictis kalendis super domibus Ferrari, pintanerii, duos morabetinos et medius, et solvitur pro morabetino secundum quod valet morabetinus in tabulis campsorum, et dicte domus d'en Gomar et dicti Ferrari, pintanerii, sunt /⁷⁵ contigue et sunt alodium Berengueroni de Casis. Item habent et recipiunt dicti pupilli super domibus d'en Rocha, carnificis, que sunt iuxta furnum dictorum infantum, unum morabetinum annuatim solvendum in festo Penthecosten. Item habent et recipiunt quolibet anno in festo Sancti Johannis Baptiste unum morabetinum super domibus Petri de Sancto Iusto, pelliparii, que /⁷⁶ sunt iuxta furnum dictorum infantum. Item habent et recipiunt quolibet anno in dicto festo unum morabetinum et medium super domibus quas Raimundus de Calidis habet et tenet per predictos pupillos iuxta predictum furnum. Item inveni quod predicti pupilli habent et recipiunt annuatim in dicto festo unum morabetinum et medium super domibus quas Ferrarius Guanguer tenet /⁷⁷ per predictos pupillos iuxta dictum furnum, et predicte domus que sunt iuxta dictum furnum sunt alodium canonic

Barchinone. Item en Pedrosa et socrus eius, comorantes apud Sanctum Vicentium de Ortis, donant annuatim in festo Sanctorum Petri et Felicis augusti duas quarterias ordi pro quibusdam vineis quas tenent in dicta parrochia sub alodio dictorum pupillorum, /⁷⁸ et predictum ordeum debent apportare in Barchinona intus domus dictorum pupillorum sine aliqua eorum missione. Item inveni quod Bernardus de Pariliata de parrochia de Pelegiano donat dictis pupillis in predicto festo triginta duas quarterias ordi ad mensuram Barchinone pro quodam manso quod tenet pro predictis prupillis, de quibus sua propria missione tenetur /⁷⁹ aportare medietatem ad domos dictorum pupillorum sine missione eorum. Item Domingo Morat, qui moratur super turrim Petri Burgesii, donat in predicto festo octo quarterias ordeus et unam quarteriam frumenti et quinque solidus et unum porcum anualem pro quodam manso quod tenet sub alodio dictorum pupillorum. Item super domibus quas na Borssera ad censum duorum /⁸⁰ morabetinorum annuatim solvendorum in festo Sancte Marie Augusti habet et tenet in Barchinona in carraria Farnarie. Item habent et recipiunt predicti pupilli quatuor morabetinos super domibus quas heredes de Regomir tenent per predictos pupillos in burgo Barchinone apud Farneriam, quos quatuor morabetinos et predictos duos morabetinos domorum de na Borsera domina /⁸¹ Guillelma de Vico legavit dictis infantibus. Item inveni quod mansus d'en Seguí, qui est apud Banyols, donat dictis infantibus quintum et braciaticum et est alodium dictorum infantum. Item inveni quod mansus d'en Baldovi donat dictis pupillis quartum braciaticum et decimam de pane et vino et de carnibus, et est alodium, et de vineis terciam partem. Item man- /⁸² sus d'en Moreres, qui est in parrochia de Vitariis, donat dictis pupillis sextum, de quo sexto habent dicti pupilli medietatem et monasterium Sancti Cucuphatis aliam medietatem. Item habent et recipiunt dicti pupilli braciaticum de fructibus dicti mansi. Item mansus d'en Monech donat dictis pupillis de fructibus quintum, de quo quinto recipiunt /⁸³ dicti pupilli terciam partem et Maymona Serriana duas partes. Item inveni quod predicti pupilli habent et recipiunt quolibet anno super domibus quas tenet Petrus de Sala, gener Petri Ferrarii, coltellarii, iuxta furnum dictorum pupillorum duos morabetinos et medium et terciam partem unius macemutine in festo Sancti Michaelis. Item Bernardus Canyana, /⁸⁴ qui moratur iuxta dictum furnum, donat quolibet anno in dicto festo unum morabetinum pro domibus quas tenet pro predictis pupillis. Item en Rocha, carnifex, donat dictis pupillis, in dicto festo Sancti Michaelis unum morabetinum et medium pro domibus quas tenet pro predictis pupillis iuxta dictum furnum. Item inveni quod Petrus de Rocha, clericus, donat dictis pupil- /⁸⁵ lis in dicto festo sancti Michaelis duos morabetinos pro quibusdam domibus quas tenet pro predictis pupillis iuxta dictum furnum dictorum pupillorum. Item Bernardus Figarie donat in dicto festo dictis pupillis tres morabetinos pro quibusdam domibus quas tenet iuxta dictum furnum pro predictis pupillis. Item inveni quod Guillelmus de Campo Maiori donat /⁸⁶ dictis pupillis in dicto festo unum morabetinum pro quibusdam domibus quas tenet pro predictis pupillis iuxta dictum furnum. Item uxor dicti Petri Amati donat dictis pupillis in dicto festo duas partes unius macemutine pro quibusdam domibus quas tenet pro predictis pupillis iuxta predictum furnum dictorum pupillorum et pro hiis solvitur secundum /⁸⁷ quod macemutina valet in tabulis camporum Barchinone. Item inveni in dicta hereditate quod Petrus Cirarie donat in dicto festo dictis pupillis annuatim unum morabetinum pro quibusdam domibus quas iuxta dictum furnum tenet pro predictis pupillis. Item inveni quod Apercetus (sic) Cirarie donat annuatim in dicto festo dictis pupillis unum morabetinum pro /⁸⁸ quibusdam domibus quas iuxta dictum furnum tenet pro predictis pupillis. Item inveni quod Arnaldus Cirarie donat annuatim in dicto festo

dictis pupillis unum morabetinum pro quibusdam domibus quas iuxta dictum furnum tenent pro predictis pupillis. Item inveni in dicta hereditate quod dicti pupilli recipiunt annuatim in dicto festo unum /⁸⁹ morabetinum super domibus Bernardi Marthei et super quadam parte domorum Guillelmi Petri de Usay, de quo morabetino solvit et donat dictus Bernardus Mathei duas partes et Guillelmus Petri de Usay terciam partem, et iste domus sunt iuxta dictum furnum. Item inveni in dicta hereditate quod predicti pupilli habent et recipiunt septem solidos /⁹⁰ et duos denarios Barchinone de terno annuatim in dicto festo super quibusdam domibus quas uxor Bernardi Cirarie tenet pro predictis pupillis iuxta dictum furnum. Item inveni quod en Vilalta donat annuatim in dicto festo dictis pupillis unum morabetinum pro quibusdam domibus quas iuxta dictum furnum tenet pro predictis pupillis, quos morabetinos /⁹¹ donat pro eo uxor Bonanati Sabaterii. Item inveni quod Guillelmus Ianuarii, successor Guillelmi Nas, donat annuatim in dicto festo dictis pupillis duos morabetinos pro quibusdam domibus quas pro predictis pupillis habet et tenet iuxta dictum furnum. Item inveni in dicta hereditate unum furnum cum domibus et pertinentiis et iuribus /⁹² suis quod dicti pupilli ratione successionis patris eorum habent in carraria Bonanati Sabaterii, iuxta quem furnum sunt predicte domus ex quibus proveniunt censuaria supra dicta; et predictus furnus et dicte domus, ex quibus proveniunt dicta censuaria, tenentur sub dominio et alodio canonice Barchinone et eius prepositi mensis febroarii.

Item inveni in dicta here- /⁹³ ditate quod predicti pupilli habent et recipiunt apud Sanctum Baudilium duos solidos et octo denarios super quibusdam domibus quas Petrus de Collebatto tenet pro predictis pupillis et solvitur annuatim iste census in predicto festo Sancti Michaelis. Item inveni quod predicti pupilli ratione successionis patris eorum recipiunt tria paria caponum super manso et honori- /⁹⁴ bus quos tenet en Baldovi pro predictis pupillis et sub dominio et alodio eorum, et iste census solvitur annuatim in dicto festo Sancti Michaelis. Item inveni quod predicti pupilli habent et recipiunt quolibet anno in festo Omnium Sanctorum unum morabetinum super quodam retrocurtali cum pertinentiis suis quod tenent pro predictis pupillis iuxta furnum /⁹⁵ eorum en Benencasa et Petrus Sanctii quondam quodque retrocurtale emit a predictis Berengueronus de Cardona, gener Petri Cathalani, et predictum retrocurtale est alodium canonice Barchinone et dicti prepositi mensis febroarii. Item inveni in dicta hereditate quod predicti pupilli habent et recipiunt quolibet anno in festo Sancti Martini vigin- /⁹⁶ ti quinque solidos super furno Sancti Baudilii, qui est alodium ditorum pupillorum. Item inveni in dicta hereditate quod uxor d'en Simal, sagionis, quondam donat annuatim in festo Sancti Andree dictis pupillis decem solidos pro quibusdam domibus quas ad dictum censum tenet pro predictis pupillis sub alodio dicte prepositure mensis febroarii iuxta predictum /⁹⁷ (*sobreposat*) furnum quod predicti pupilli habent in Barchinona. Item inveni quod en Pruners, faber, gener d'en Cirerona, donat annuatim in dicto festo dictis pupillis duos morabetinos pro quibusdam domibus quas tenet pro predictis pupillis iuxta puteum de Ulmo et sunt alodium Berengueroni de Casis, et predicte domus sunt contigue domibus d'en Gomar. Item inveni in dicta /⁹⁸ hereditate quod en Pedrosa et socrus eius de parrochia Sancti Vicentii de Ortis donant dictis pupillis quolibet anno in festo Nathalis Domini unum quarterium olei pro quibusdam vineis quas tenent in dicta parrochia sub dominio et alodio ditorum infantum, et predictum oleum debent aportare in Barchinona. Item inveni quod Arnaldus fornerius donat /⁹⁹ dictis pupillis annuatim in dicto festo duos morabetinos et medium et terciam partem unius macemutine pro quibusdam domibus quas tenet pro predictis pupillis, que domus sunt iuxta furnum predictorum pupillorum in Barchinona et sunt alodium predicte prepositure. Item

inveni quod Raimundus de Calidis donat dictis pupillis annuatim in /¹⁰⁰ dicto festo unum morabetinum pro quibusdam domibus quas tenet pro predictis pupillis sub dominio et alodio dicte prepositure in burgo Barchinone iuxta predictum furnum. Item inveni quod predictus Ferrarius Guanguer donat quolibet anno dictis pupillis unum morabetinum et medium pro quibusdam domibus quas iuxta dictum furnum /¹⁰¹ habet et tenet pro predictis pupillis sub dominio et alodio Canonice Barchinone et eius prepositure mensis febroarii. Item reperi quod predicti pupilli recipiunt quolibet anno in dicto festo apud Sanctum Baudilium tres solidos et septem denarios pro duobus hospiciis que en Terragona et Bernardus Rubei habent et tenent sub dominio /¹⁰² et alodio dicatorum pupillorum in villa Sancti Baudilii. Item habent et recipiunt dicti pupilli quolibet anno duos solidos super quibusdam domibus quas Guillelmus de Sala Viridi tenet per predictos pupillos in predicta villa Sancti Baudilii. Item inveni quod predicti pupilli habent et recipiunt in dicta villa super /¹⁰³ domibus quas pro eo tenet Vitalis Farraner uno anno viginti denarios et alio anno decem et octo denarios et obolum. Item Ermessendis de Gerunda et Guillelmus Fusterii seu hereders eorum donant annuatim dictis pupillis pro censu tres solidos et tres denarios pro duobus hospiciis que tenent pro predictis pupillis in dicta /¹⁰⁴ villa. Item inveni quod Raimundus Genesta donat annuatim dictis pupillis quinque solidos Barchinone de terno pro quibusdam domibus quas in dicta villa tenet pro predictis pupillis. Item inveni quod Gaucerandus de Podio donat quolibet anno dictis pupillis sex solidos et tres denarios pro quibusdam domibus quas /¹⁰⁵ habet et tenet in dicta villa pro predictis pupillis. Item hereders d'en Mascort donant dictis pupillis viginti unum denarios et oboldum Barchinone de terno quolibet anno pro censu quarundam domorum quas en Mascort tenet pro predictis pupillis in dicta villa Sancti Baudilii. Item inveni quod Petrus Geraldi do- /¹⁰⁶ nat annuatim in censu predictis pupillis unam gallinam pro quibus domibus quas tenet per predictos pupillos in predicta villa Sancti Baudilii. Item inveni quod na Crestiana Mirona, uxor Guillelmi Mironi, donat annuatim dictis pupillis pro censu quinque solidos Barchinone de terno pro quibusdam domibus /¹⁰⁷ quas tenet per predictos pupillos. Item inveni quod Bernardus Fusterii donat dictis pupillis annuatim pro censu quinque solidos predicte monete pro quibusdam domibus quas tenet per predictos pupillos; et omnes predicte domus sive hospicia que sunt in villa Sancti Baudilii sunt alodium dicatorum pupillorum et solvitur census omnium /¹⁰⁸ ipsarum domorum in festo Nathalis domini et ultra dictum census habent et recipiunt dicti pupilli in dictis domibus, que sunt in villa Sancti Baudilli, intestias, cugucias, exorquias, questias, toltas et forcias et alias servitutes, excepta iusticia. Item na Seguina donat dictis pupillis annuatim in festo Nathalis domini octo denarios et unum caponem pro /¹⁰⁹ quadam barcharia quam tenet per predictos pupillos. Item inveni quod Petrus de Pariliata donat annuatim in dicto festo dictis pupillis duo paria caponum pro manso suo quod tenet per predictos pupillos et sub dominio et alodio eorum. Item en Baldovi donat annuatim in dicto festo dictis pupillis unum par caponum pro domibus mansi sui, quas /¹¹⁰ tenet per predictos pupillos in parrochia Sancti Baudilii. Item Ferrarius Cortes donat annuatim in dicto festo dictis pupillis medium quarterium olei pro quadam vinea quam tenet per predictos pupillos in parrochia Sancte Eulalie de Provinciana. Item inveni quod en Monech, de parrochia de Vitreiiis, donat annuatim in dicto festo Nathalis /¹¹¹ Domini dictis pupillis unum par caponum pro domibus mansi sui, quas tenet per predictos pupillos. Item inveni quod en Moreres donat annuatim in dicto festo unum par caponum pro domibus mansi sui. Item en Bou, de parrochia de Serriano, donat annuatim in dicto festo dictis pupillis medium quarterium olei pro quibusdam vineis quas tenet /¹¹² per

predictos pupillos super turrim Guillelmi de Pulcro Visu. Item na Menega, que moratur in villa de Serriano, donat annuatim in dicto festo dictis pupillis unam galinam pro quibusdam domibus, quas tenet per predictos pupillos. Item en Pedrosa et socrus eius donant annuatim in dicto festo dictis pupillis unum quarterium olei quod /¹¹³ debent aportare in Barchinona ad domos dictorum pupillorum. Item in kalendis mensis febroarii donat annuatim dictis pupillis predicta uxor Petri Amati unum morabetinum et medium pro quibusdam domibus suis quas tenet per predictos pupillos iuxta furnum eorum in Barchinona. Item Petrus de Turri, qui moratur super turrim Petri Burgesii, donat /¹¹⁴ annuatim in dicto termino dictis pupillis unum morabetinum pro quadam vinea quam tenet per predictos pupillos et sub dominio et alodio eorum, et solvitur iste census in predictis kalendis mensis febroarii. Item filia Petri Quintar, uxor d'en Laurenti, donat annuatim in dictis kalendis dictis pupillis duos morabetinos auri pro quibusdam domibus quas /¹¹⁵ tenet per predictos pupillos apud Farneriam et sunt alodium dictorum infantum. Item inveni in dicta hereditate quod predicti pupilli donant pro illis honoribus que sunt feudum viginti octo solidos et sex denarios Barchinone de terno.

Item inveni in dicta hereditate quoddam instrumentum continens quod Eligssendis, filia Raimundi Jaupini uxor Guillelmi de Villa /¹¹⁶ Caulium, et idem Guillelmus vendunt Berengario Durfortis domos cum puteo et pertinentiis suis que sunt iuxta mare, quod instrumentum Petrus de Bages, notarius Barchinone, scribi fecit et clausit Kalendas febroarii anno Domini millesimo CC^o quadragesimo nono, quequidem domus sunt stabilite ad certum censum heredibus d'en Gomar et aliis /¹¹⁷ personis. Item aliud instrumentum continens quod Berengarius Burgeti, vicarius Barchinone et episcopatus, vendit Berengario Durfortis quoddam ortum cum pertinentiis suis qui quondam fuit Guillelmi de Gerunda prope domos ipsius Berengarii, quod instrumentum Berengarius Batedoris scripsit mandato Guillelmi de Ollesa, notarii Barchinone et Curie, /¹¹⁸ idus augusti anno Domini millesimo CC^o vicesimo octavo. Item aliud instrumentum continens quod Raimundus Jaupini vendebat Johanne, uxori Petri Jaupini quondam, et eius filiis Raimundo, Bernardo et Thome totas illas domos cum pertinentiis suis et cum archibus et opere quas habebat iuxta domos Guillelmi de Matha de Pera quondam, quod instrumentum /¹¹⁹ Guillelmus de Ollesa, notarius Barchinone, scribi fecit et clausit XIII Kalendas mayi anno Domini millesimo duocentesimo vicesimo tercio. Item aliud instrumentum continens quod Berengarius Durfortis stabilivit Petro Gomar, tinctuario, et Ferrario de Serris, pintanerio, domos cum puteo et pertinentiis suis que sunt ad littus maris ad censum quinque morabetinorum, quod instrumentum /¹²⁰ Petrus Vives scripsit et clausit mandato Petri de Bages, notarii Barchinone, tertio idus mayi anno Domini Millesimo CC^o quadragesimo quarto. Item aliud instrumentum continens quod Berengarius Durfortis stabilivit Petro de Quintali et uxori sue Marie quoddam operatorium quod est apud Farneriam ad censum duorum morabetinorum, quod instrumentum Petrus de Cardona, notarius Barchinone, scribi fecit /¹²¹ et clausit pridie Kalendas decembris anno Domini millesimo CC^o quadragesimo quarto. Item aliud instrumentum continens quod dictus Berengarius Durfortis stabilivit Petro de Regumiro quoddam solerium quod est supra Farneriam ad censum duorum morabetinorum, quod instrumentum Petrus de Cardona, Barchinone notarius, scribi fecit et clausit septimo kalendas septembris anno Domini M^oCC quadragesimo quarto. /¹²² Item quoddam translatum continens quod Berengarius Durfortis stabilivit Jacma, uxori Petri de Regumir, domos que sunt apud Farneriam ad censum duorum morabetinorum. Item inveni quatuordecim instrumenta originalia et tria translata facientia pro domibus in quibus inhabitabat dictus

Bernardus Durfortis quondam pater dictorum pupillorum. Item inveni quoddam instrumentum /¹²³ continens quod Geraldus de Gualba, canonicus Barchinone, Bernardus Burgetti, Guillelmus de Laceria et Berengarius de Laceria, manumissores et executores domine Eligssendis, filie quondam Guillemi de Laceria, confitebantur dicto Bernardo Durfortis, patri dictorum pupillorum, quod solverat eis mille quadringentos morabatinos auri quos receperat in dotem de dicta domina /¹²⁴ Eligssendis, quod instrumentum Petrus Marci, notarius Barchinone, scribi fecit et clausit XIII kalendas junii anno Domini millesimo ducentesimo septuagesimo. Item aliud instrumentum continens quod Stephanus de Salis et Jordanus et Agnes et Ferraria, filie eius, vendebant dicto Berengario Durfortis quoddam ortum cum pertinentiis suis qui tenetur per canonicam Barchinone et suum /¹²⁵ prepositum mensis febroarii in burgo Barchinone apud Villam Novam, quod instrumentum Berengarius Batedoris mandato Guillemi de Ollesa, notarii Barchinone, scripsit et calusit XVI° Kalendas januarii anno Domini M^o CC XX sexto, in quo orto est nunc furnus dictorum pupillorum et quoddam ex censualibus supradictis. Item aliud intrumentum continens quod Guillelma Sabateria, /¹²⁶ uxor Petri de Bas, sabaterii, vendebat Bernardo Durfortis, patri dictorum pupillorum, totum censuale trium solidorum et quatuor denariorum quod recipitur super domibus Saurine, uxoris Bernardi Calafati, que sunt iuxta furnum ipsius Bernardi Durfortis, quod instrumentum Petrus Marchesii, notarius Barchinone, scribi fecit et clausit nonas marcii anno /¹²⁷ Domini millesimo CC^o septuagesimo septimo. Item aliud instrumentum continens quod Arnaldus Jordanus filius quondam Arnaldi Jordani, vendebat dicto Berengario Durfortis totum ipsum ortum quem tenebat per canonicam Barchinone et suum prepositum mensis febroarii apud Villam Novam prope furnum ipsius Berengarii, quod instrumentum Petrus de Bages, notarius /¹²⁸ Barchinone, scribi fecit et clausit XVII° kalendas julii anno Domini millesimo ducentesimo tricesimo. Item inveni triginta tria instrumenta originalia facientia pro furno et censualibus dicti Bernardi Durfortis quondam et quindecim translata facientia pro eisdem. Item aliud instrumentum continens quod dominus Jacobus Dei gratia rex Aragonum bone /¹²⁹ memorie vendebat per franchum alodium Berengario Durfortis omnes honores et possessiones quos idem Berengarius ad opus domini regis emerat a Vitali de Villa Nova et uxore eius, Blancha, in parroquia Sancti Baudilii, quod instrumentum est sigillatum sigillo maiori cereo pendenti dicti domini Regis et factum per /¹³⁰ Guillelmum scribam mandato domini regis XVII° Kalendas novembris anno Domini millesimo ducentesimo tricesimo septimo. Item quatuor instrumenta originalia facientia pro honoribus Sancti Baudilii. Item quoddam translatum factum de predicto instrumento domini regis. Item aliud instrumentum continens quod Raimundus de Minori-sa, tutor Guillel- /¹³¹ moni filii quondam Guillemi de Villacaulium, vendebat Berengario Durfortis totum ipsum mansum quem habebat in parrochia Sancte Eulalie de Pelegiano et Sancti Vicentii de Ortis, quod instrumentum Petrus de Bages, notarius Barchinone, scribi fecit et clausit septimo idus decembris anno Domini millesimo ducentesimo XXX° quarto. Item aliud /¹³² instrumentum continens quod Berengarius Paschalis et Maria de Salis, uxor eius, et Berengaria, mater, et Eligssendis, soror, vendebant dicto Berengario Durfortis quandam fexiam terre cum pertinentiis suis, que est in termino de Castri de Cervilione in parrochia Sancti Vicentii de Ortis in loco vocato Castro Muz; quod instrumentum Petrus de Bages, notarius Barchinone, /¹³³ scribi fecit et clausit XII° Kalendas novembris anno Domini millesimo CC^o tricentesimo sexto. Item aliud instrumentum continens quod dominus Petrus, Dei gratia rex Aragonie et Comes Barchinone, dabat Guillelmo de Villa Caulium illum campum, que nuncupatur Periliata comitalis, in comitatu Barchinone, in parrochiis

Sancte Eulalie de Pelegiano et Santi Vin- /¹³⁴ centii de Ortis, quod instrumentum est sigillatum cum bulla plumbea pendenti et factum auctoritate Ferrarii, notarii domini regis anno Domini millesimo CC° XX° (sic). Item decem instrumenta originalia et duo translata facientia pro dicto manso et honoribus. Item inveni quoddam instrumentum dotalicium matris dicti Bernardi Durfortis. Item inveni aliud instrumentum continens quod dominus Jacobus Dei gratia rex Aragonum vendebat dicto Bernar- /¹³⁵ do (sic) Durfortis quondam quoddam spacium terre quod fuerat de dominus Nunonis Sanctii, quod instrumentum est sigillatum sigillo maiori pependenti dicti domini regis et factum auctoritatem Guillelmoni scribe nonodecimo kalendas setembris anno Domini millesimo CC quadragesimo tercio. Item quatuor instrumenta originalia facientia pro furno et honoribus Sancti Bau- /¹³⁶ dilii et Sancti Clementis. Item decem instrumenta originalia facientia pro predicto furno et honoribus Sancti Baudilii et Sancti Clementis et duo translata. Item inveni quoddam instrumentum continens quod Petrus de Turri, filius Bernardi de Turri, et uxoris sue Raimunda, de parrochia Sancti Clementis, vendebant Berengario Durfortis, avo ditorum pupillorum, /¹³⁷ tres pecias terre cum vinea in una eorum que sunt in termino de Arapruniano in parrochia Sancti Baudilii, quod instrumentum Petrus de Bages, notarius Barchinone, scribi fecit et clausit Kalendas decembris anno Domini millesimo CC quinquagesimo primo. Item inveni quoddam translatum testamenti Berengarii Durfortis, avi ditorum pupillorum. Item translatum /¹³⁸ testamenti dicti Bernardi Durfortis, patris ditorum pupillorum. Item inveni aliud instrumentum continens quod Arnaldus Palafanguer, de Sancto Baudilio, et Dulcia, uxor eius, et Raimundus de Ponte et uxor eius Benvenguda vendebant dicto Bernardo Durfortis quasdam domos que sunt apud Sanctum Baudilium, quod instrumentum Petrus Marci, notarius Barchinone, scribi /¹³⁹ fecit et clausit pridie nonas novembris anno Domini millesimo CC septuagesimo secundo. Item aliud instrumentum continens quod Berengarius Durfortis dabat Bernardo Durfortis, filio suo, tempori nupciarum suarum domos cum pertinentiis suis et sellario et omnibus pestinentiis suis et cum censualibus et furnum et censualia ipsius Berengarii et alia diversa censualia et ho- /¹⁴⁰ nores, et decem modiatas vinearum que sunt apud Torrentem Profundum, quod instrumentum Petrus Marchesii, notarius Barchinone, scribi fecit et clausit anno Domini M° CC° quinquagesimo tercio. Item instrumentum dotalicium matris dicti Bernardi Durfortis. Item inveni aliud instrumentum continens quod Johanes Dominicus et Guillelma, uxor eius, vendebant Berengario Dur- /¹⁴¹ fortis domos cum pertinentiis suis que sunt apud Sanctum Baudilium, quas tenebat Bonanatus Fuserius, quod instrumentum Bartholomeus Vaschonis mandato Petri de Bages, notarii Barchinone, scripsit et clausit tercio nonas januarii anno Domini millesimo CC quinquagesimo. Item inveni quoddam instrumentum continens quod Guillelmus Monetarii vendebat dicto Berengario /¹⁴² Durfortis, avo ditorum pupillorum, quandam vineam quam per alodium habebat in territorio Barchinone in loco vocato Lepa Oles, quod instrumentum Petrus de Bages, notarius Barchinone, scribi fecit et clausit quarto Kalendas novembris anno Domini millesimo CC° quadragesimo. Item aliud instrumentum continens quod domina Guillelma, uxor quondam Berengarii Durfortis, tutrixque /¹⁴³ testamentaria infantum pupillorum comunium sibi et dicto marito suo quondam, et Geraldus de Gualba, canonicus Barchinone, et Bernardus de Materone, Bartholomeus Romei, manumissores testamenti dicti Berengarii Durfortis, vendebat dicto Bernardo Durfortis vineam predictam que est in loco vocato Lepa Oles, quod instrumentum Guillelmus de Bages mandato Petri /¹⁴⁴ Marchesii, notarii Barchinone, scripsit et clausit decimo Kalendas marci anno Domini millesimo ducentesimo sexagesimo nono. Item duo instrumenta

originalia facientia pro predicta vinea. Item inveni aliud instrumentum continens quod Poncius de Verneto et Raimunda, uxor eius vendebant Berengario Durfortis mansum cum pertinentiis suis, quem ^{/145} Petrus Caneti tenebat per eos in parrochia de Provinciana, quod instrumentum Petrus Ferrarii, notarius Barchinone, scripsit et clausit in scribania Petri de Bages quintodecimo Kalendas aprilis anno Domini Millesimo ducentessimo quadragesimo tercio. Item quinque translata facientia pro predicto manso. Item inveni aliud instrumentum continens quod Uguetus Jordani, cura- ^{/146} tor datus Ermessendi filie quondam Raimundi de Galacho, vendebat Bernardo de Olzeto per franchum alodium quondam vineam cum pertinentiis suis quam predicta Ermessendis ratione successionis patris sui habebat in territorio Barchinone apud pontem de Zidiano subtus collem de Portello, quod instrumentum Raimundus de Ulmo, subdiachonus et notarius Barchinone, scribi fecit ^{/147} et clausit VIII° Kalendas julii anno Domini millesimo CC^o vicesimo nono. Item aliud instrumentum continens quod Bernardus de Olzeto confessus fuit et recognovit dicto Berengario Durfortis quod predictam vineam emerat pro eo et nomine eius et de bonis suis et de peccunie eius et cedebat sibi omnes actiones suas et jura, quod instrumentum dictus Raimundus de Ulmo ^{/148} scribi fecit et clausit quinto Kalendas julii anno Domini millesimo CC^o vicesimo nono. Item tria instrumenta originalia facientia pro predicta vinea. Item inveni aliud instrumentum continens quod Geraldus de Gualba, canonicus Barchinone, Bernardus de Materone, Bartholomeus Romei et Petrus Romei manumissores testamenti Berengarii Durfortis quondam, et domine ^{/149} Guillelme, uxoris eiusdem Berengarii, vendebant dicto Bernardo Durfortis quondam vineam cum pertinentiis suis que fuit dicti Berengarii Durfortis et tenetur per Capellam Bernardi Marchucii in loco vocato Torrent Pregont (sic), quod instrumentum fuit factum auctoritatem Petri Marchesii, notarii Barchinone, tercio nonas junii anno Domini millesimo ducentesimo septuagesimo. ^{/150} Item quatuor instrumenta originalia facientia pro vinea supradicta. Item inveni aliud instrumentum continens quod Uguetus Jordani, curator datus Ermessendi, filie quondam Raimundi de Galacho, vendebat per franchum alodium dicto Berengario Durfortis predictam vineam que est apud Torrentem profundum, quod instrumentum fuit factum auctoritatem Raimundi ^{/151} de Ulmo, subdiachoni et notarii Barchinone XV° Kalendas julii anno Domini millesimo CC^o tricesimo. Item unum instrumentum latinum et duo instrumenta ebrayca facientia pro predicta vinea. Item inveni in dicta hereditate aliud instrumentum continens quod Ferrarius de Taudello, miles, vendebat dicto Bernardo Durfortis mansum suum vocatum Baldovinum, ^{/152} quod Arnaldus Baldovini tenet per ipsum in parrochia de Santis, cum tota decima quam accipiebat in dicto manso et in omnibus honoribus quos dictus Arnaldus Baldovini tenet in parrochia Sancte Marie de Sanctis et in parrochia Sancte Eulalie de Provinciane tam in alodiis quam feudis, et etiam mansum vocatum de Riera qui est in parrochia Sancte ^{/153} Marie de Valle Vitraria quodque tenent heredes de Morela, et totum honore quod Raimundus Monoch tenet in parroquia Valle Vitraria, et domos quas Guillelmus Ferrarii de Serriano tenet ad census unius galline in parrochia Sancti Vicentii de Serriano et duas pecias terre quas tenet Guillelmus Bovis de Serriano in parrochia Sancte Eulalie de ^{/154} Provinciana iuxta mansum Petri Arnaldi. Item quondam vineam cum terra qua fundatur et pertinentiis suis et heremo ei contiguo quam per alodium habebat in parrochia Sancte Eulalie de Provinciana supra turrem de Granera, quod instrumentum Petrus Marchesii, notarius publicus Barchinone, scribi fecit et clausit XVII° kalendas iulii anno Domini M^o CC^o quinquagesimo VI°. ^{/155}

Item inveni in hereditate dictorum pupillorum unum peno de sendato cum filio de auro

et duo paria cirotecharum. Item inveni unum mathalafium vetus et unum traverserium, et unam calderiam de cupro et unam parellam que tenebat Guillelmus de Caldariis. Item inveni in dicta hereditate tria cohoptoria de cirico, que Salamon So- /¹⁵⁶ lam, judeus Barchinone, tenebat pigneri obligata per sex lliures de capitali et per quatuordecim solidos pro lucro eorum, quasque sex libras et quatuordecim solidos ego solvi dicto judeo et recuperavi dicta cohoptoria. Item inveni in dicta hereditate unam alquilam rubeam et unum par lintheaminum magnorum et unum cubricap cum opere de /¹⁵⁷ sirico que tenebat pigneri obligata Na Goig, judea, pro sexaginta solidis de capitali et quatuor solidis et novem denariis pro usuris, quas quantitates ego solvi Boneto de Montepesulano recipienti nomine dicte Goig, et recuperavi ab eo pignera supradicta. Hec autem omnia supradicta et singula inveni et invenisse confiteor /¹⁵⁸ in hereditate predictorum pupillorum protestans quod, si de cetero aliqua alia bona vel iura spectantia et spectare debencia quoque modo predictis infantibus invenirem, faterem inventarium seu repertorium de eisdem. Actum est hoc idus octobris anno Dominice Incarnationis millesimo CC° nonagesimo. Signum /¹⁵⁹ Peri Mayo-lli, tutoris predicti, qui hoc inventarium facio et hoc firmo et laudo.

Testes huius rei sunt Bertrandus de Olzeto, Guillelmus Granada, Petrus de Cigiario, Berengarius de Campo, Raimundus de Portella, Franciscus de Turri et Petrus de Ponte.

Sig (signe) num Bernardi Paschalis, notarii publici Barchinone, qui hoc inventarium scriptum in tribus pergamenis sutis sive coniectis cum pergameno, quorum pergamenorum scilicet prioris linea ultima incipit quasdam tovallias veteres et finit in tribus pessols. Item septem; linea vero prima secundi pergameni incipit manutergia Item duas tovallias de stupa et finit Item unum par lintheami; et ultima linea ipsius secunde pergameni incipit Guillelmus de Ollesa, notarius Barchinone, et finit ad censum quinque morabetinorum quod Instrumentum; linea autem prima tercii pergameni incipit Petrus Vives scripsit et clausit, et finit notarius Barchinone scribi fecit rogatus a dicto tutore scripsit et clausit cum literis rasis et emendatis in linea XVII^a prioris pergameni ubi scribitur duo solidos et octo et appositis in XIX^a linea eiusdem pergameni ubi dicitur de quibus fuerunt habiti et in linea XXX^a quinta eiusdem pergameni ubi dicit unam, et cum litteris etiam appositis in linea XXX^aVIII^a secunda pergameni ubi dicitur furnum et rasis et emendatis in linea XL^aVII^a eiusdem pergameni ubi scribitur censu.

1. El document està format per tres pergamins cosits amb tires de pell (6'7×56×55 i 59'5×54'5 cms.). Al final el notari Bernat Pasqual indica quan comença i acaba cadascun. La caplletra decorada ocupa dues línies. Algunes paraules són catalanes.